

Γ. 8
(32)

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1936
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 28
ΕΤΟΣ Γ.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ

ΝΕΟΛΑΙΑ

ΕΤΟΣ Γ΄

ΑΡ. ΦΥΛ. 8

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1936

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΤΑΦΟΙ

Ἡλίου χαρούμενου ξεγλύστησε μιὰ ἀχτίνα
κ' ἐδῶ νὰ γράψει τ' ἀνοιξιάτικα τροπάρια,
πάνω ἀπ' τὰ μαῦρα κυπαρίσσια, τὰ χορτάρια
καὶ στ' ἀνθισμένα, πλήθος γύρω, ἐντάφια κρίνα

Ὅμως, βαρύθυμο θωρῶ τὸ περιβόλι
μὲ τῶν μνημάτων τὴν ἀτάραχη γαλήνη,
κ' ἄνθι ἢ ψυχὴ μου, βαρετὰ τὰ φύλλα κλείνει,
σὰν νὰ τὴν θλίβει τῶν νεκρῶν ἢ ἄχαρη πόλη.

Καὶ τοὺς μαρμάρινους σταυροὺς δὲν παραλλάζω
ἀπὸ ἄσπρα χέρια πρὸς τὸν οὐρανὸ ὑψωμένα,
ποὺ πάλι σκύβουν γιὰ νὰ γνέψουν κατὰ μένα,
καθὼς σκυμμένος στοχαστὴς περιδιαβάζω.

Τὰ βήματά μου τώρα φέρνω σ' ἓνα τάφο,
στὴν ἄκρη ἐκεῖ ποὺ οἱ κρινανθοὶ τὸν ἔχουν κρύψει,
κ' ἔχει φωλιάσει στὴν πικρὴ ψυχὴ μου ἢ θλίψη,
ὅταν στὴν πλάκα ἐπάνω αὐτοὺς τοὺς στίχους γράφω.

ΑΛΕΚΟΣ ΦΡΑΓΚΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΡΕΝΑ

«*Αγάπες που δεν σβύνουν ποτέ*»

Ἡ κεντρικὴ σάλλα τοῦ «Lido» ἦταν πλημμυρισμένη ἀπὸ μιὰ ποικιλία λαμπριονίων, τὰ τραπεζάκια γεμάτα ἀπὸ σὸνμπ κόσμο πὸν ροφοῦσε μὲ τὰ καλαμάκια τὰ πίπερμαν καὶ διασκέδαζε μὲ γυναικὲς εὐθυμες πὸν φλυαροῦσαν σὲ διάφορες γλῶσσες. Ἡ τζάζ ἔπαιζε ἕνα πεταχτὸ κομμάτι καὶ μιὰ σαντέζα μὲ πουντρομισμένα μπράτσα τραγουδοῦσε. Κόντευαν μεσάνυχτα. Γιὰ τετάρτη φορὰ σβύσαν τὰ φῶτα. Μονάχα τὰ χρωματιστὰ πὸν ἦταν στίς γωνιὲς ἀφήσαν κι' ἡ τζάζ σκοροποῦσε τοὺς ἤχους ἑνὸς παθητικοῦ ταγκὸ καὶ τ' αὐτὶ τοῦ κόσμου εἶχε πάρει τὸ «λάιτ - μοτίφ» ἑνὸς νούμερου. Μέσα στὸ μισόφωτο τῶν πράσινων λαμπριονίων τὰ ζευγάκια στροβιλιζόνταν πάνω στὴν πίστα εὐτυχισμένα.

Ἄκεφος ὁ Ἀλέκος Σταθάς καθόταν σ' ἕνα ἀπόμερο τραπεζάκι. Ἄδικα προσπαθοῦσε νὰ τὸν εὐθυμήσει ἡ Βίλμα πούχε βάλει καὶ τὸ γόνατό της ἀνάμεσα στὰ πόδια του, κι' ἴσως ἴσαμε τὸ τέλος νὰ ἦταν ἔτσι ἂν μὲ τὸ ἀνάμμα τῶν ἠλεκτρικῶν δὲν ἔβλεπε νὰ μπαίνει μιὰ ὄμορφη γυναῖκα πὸν κάθησε στ' ἀπέναντι μέρος τῶν τραπεζιῶν. Μιὰ γυναῖκα ὀλομόναχη σὲ τέτοιο κέντρο μὲ μιὰ ἀριστοκρατικὴ ἐμφάνιση, ὅπως ἦταν ἐπόμενο προκάλεσε τὴν προσοχὴ ὅλων τῶν θαμώνων. Τὰ μονόκλ καὶ τὰ φασμαίν στηρίχθηκαν καὶ πολλοὶ πέρασαν ἀπ' τὸ τραπεζάκι της, μὰ κείνη ἦταν ἀδιάφορη. Μονάχα πότε - πότε κυττοῦσε τὸ ρολογάκι της πρῶγμα πὸν ἔδειχνε πὸς περὶμενε κάποιον.

Τὴν πρόσεξε καλύτερα.

Ἡ ὄλη της στάση τοῦ κινῶσε τὸ ἐνδιαφέρον. Ἡ Βίλμα σὸν μεταξὺ πὸν νόμισε πὸς προτιμᾷ ἄλλη, σηκώθηκε συγχισμένη, κι' ἔφυγε βρίζοντάς τον. Γέλοια ἀκούστηκαν ἀπ' τ' ἄλλα τραπέζια καὶ πειράγματα, μὰ λίγο τὸν ἔννοιαζε.

Τοῦ φαίνονταν γνωστὴ φυσιογνωμία πούχε νὰ τὴν δῆ χρόνια.

Δὲ γελίονταν ἡ γυναῖκα κείνη ἦταν γνωστὴ του καὶ μιὰ στιγμὴ πὸν τὰ βλέμματά τους διασταυρώθηκαν, ἄθελα ψιθύρισε τ' ὄνομά της. Ὑστερα ἀπ' ἕξη χρόνια ὀλόκληρα τυχαῖα ξανάβρισκε τὴ γυναῖκα πὸν τὸν εἶχε κάνει νὰ πονέσει τόσο μὲ τὸ φέρομό της. Ἐνῶ τὴν παρατηροῦσε μ' ἐξεταστικὲς ματιές, ἔβλεπε τὴ μεγάλη ἀλλαγὴ της σ' αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάστημα, ἀπ' τὸν καιρὸ πὸν τὴν εἶχε προτογνωρίσει σὲ κείνο τὸ ταξίδι του. Κι' ἄξαφνα σὰν κινματογραφικὸ φιλμ πέρασε μπροστὰ ἀπὸ τὰ μάτια του ὀλόκληρη ἡ ἱστορία τους ἀπ' τὴ στιγμὴ τῆς γνωριμίας τους στὸ καράβι ταξιδεύοντας στὴ Κύνθον μὲ τὸν Ἀντρέα πὸν πῆγαινε γιὰ πέρδικες, καὶ κείνος γιὰ νὰ ἐργαζόταν τὰ πορτραῖτα του καὶ νὰ ξεκουραζόταν γιὰ λίγες μέρες σὸν ἐρημικὸ ὄρειο σὸν Ἄγια - Εἰρήνης.

«... Ἐαπλωμένος σὲ μιὰ σαιζ - λόγκ κίπνιζε τὸ τσιγάρο του κυττώντας ἀδιάφορα πρὸς τὸ πέλαγος, ὅταν ἄκουσε τὸ στεναγμὸ κάποιας γυναίκας. Στὴ βραδυνὴ ὥρα τοῦ ταξιδιοῦ, πλέοντας μεταξὺ Κέας καὶ Κύνθου, κάποιον κύμα ἔσπασε γύρω στὸ καράβι, τ' ἀνασήκωσε ὀλόκληρο κι' ἀναποδογύρισε ὅτι βρήκε πάνω σὸν κατάστρωμα. Πλησίασε στὴν ἀπέναντι σαιζ - λόγκ πούχε ἀκούσει τὸν ἀναστεναγμὸ τῆς ἀγνωστης γυναίκας. Ἦταν μιὰ χαριτωμένη μικροῦλα, μὲ κάτωχρο πρόσωπο ἀπ' τὴν ἀγωνία καὶ μισόκλειστα βλέφαρα. Ὑστερα ἀπὸ μερικὰ τυπικὰ λόγια γιὰ τὸν καιρὸ καὶ τὸ ταξίδι, ἔδιναν τὰ ὀνόματά τους κι' ἀρχίζαν τὶς πὸν ἐμπιστευτικὲς ἐκμυστηρεῖσεις πὸν τὶς ἀρπαζε ὁ θαλασσινὸς ἀέρας. Δὲν εἶχε ἀργήσει νὰ συνέλθῃ κι' ἕνα ροδαλὸ χρῶμα εἶχε ἀρχίσει νὰ τῆς λουλουδίσει τὸ πρόσωπο. Τοῦ Ἀλέκου, πὸν ἦταν ἄν-

θρῶπος πὸν λαχταροῦσε γιὰ περιπέτειες τοῦ φαινόταν πὸς βρίσκονταν σὸν ἔβρομο οὐρανό... .

... Πὸς θυμᾶται καλά. Ἐβγαλε τὴν ἀργυρὴ σιγαροθήκη του ν' ἀνάψει τσιγάρο, τὰ χέρια του ἔτρεμαν καὶ τὰ μάτια του ἀκτινοβολοῦσαν ἀπὸ μιὰ ἀπροσδόκητη χαρὰ. Ἐννοιωθε νὰ παίρῃ καινούργιες δυνάμεις γιὰ τὰ ἔργα του ὅπου τοῦ συνέβαινε πάντα σὰν γνώριζε μιὰν ὄμορφη γυναῖκα. Μ' ἄξαφνα ἔφριξε.

— Πιθανὸν τοῦλεγε νὰ μὲ κρατήσῃ κύριε Σταθά ὁ πατέρας καὶ τὸ χειμῶνα στὴ Κέα, καὶ τότε ὅπως ὄλες οἱ γνωριμίες μέσα στὰ καράβια εἶναι περαστικὲς σὰν τὰ κύματα ὅπως λέτε καὶ σεις, νᾶναι κι' ἡ δική μας... Ἐνα σφύριγμα τῆς «Σίφνου», πὸν μέσ' τὴ νύχτα, ἔμοιαζε σὰν ἄγριο οὐρλιασμα, εἰδοποιοῦσε τοὺς ἐπιβάτες ὅτι ἔφθαναν στὴ Κέα. Τὶ στενοχώρια αἰσθάνθηκε πὸν θᾶχανε τὴ καινούργια του φίλη. Καὶ σὰν ἦρθε ἡ ὄρα ν' ἀποχωριστοῦν βλέποντάς τον μ' ἕνα βλέμμα πούκρυβε ὑποσχέσεις, τοῦδωσε ἕνα μπλιέτο της, τὸν χαϊρέτησε καὶ κατέβηκε γρήγορα, γρήγορα τὴ σκάλα... Καὶ σὰν ἔφυγε τὸ καράβι μὲ κατεύθυνση τὴ Κύνθον, ἀκουμπισμένος στὰ κάγκελα τοῦ καραβιοῦ ξαναδιάβαζε τὸ μπλιέτο της πὸν τοῦδινε ἕνα ραντεβου καὶ πὸν πραγματοποῖ ἦθηκε ὕστερα ἀπὸ ἕνα μῆνα. Μὰ σὰν ἔφθασε στὰ Λουτρά κάθε ὄρεξη γιὰ δουλιὰ τοῦχε κοπῆ. Γνώρισε κι' ἄλλες ἐκεῖ μὰ σὲ καμμιά δὲν εὗρισκε τὴ χάρη τῆς μικρούλας πούχε γνωρίσει σὸν καράβι, καμμιά δὲν εἶχε τ' ἀμυγδαλωτὰ κείνα μάτια τῆς Ρένας του, τὴ κανονικώτατη σωματικὴ διάπλασή της καὶ τὴν ἀργυρόχη φωνοῖλα της.

Πῆγε καὶ στὴν Ἄγια - Εἰρήνη, μ' ἀντὶ νὰ ἐργαστῆ, ἀφηρημένος καθόταν σὸν μοναδικὸ της καφεενεδᾶκι καὶ κυττοῦσε τὸν ὀρίζοντα μὲ τὴν διαρκῆ σκέψη σὲ κείνη καὶ μελαγχολοῦσε. Ἀπόφευγε νᾶρχεται σὲ συνάφεια μὲ κόσμον καὶ μάλιστα μὲ παρῆες κοριτσιῶν γιὰ νὰ μὲνῃ ἐλεύθερη ἡ σκέψη του σὸν εἰδῶλο τῆς Ρένας πὸν τὸν παρακολοθοῦσε πάντα, κι' ἔκανε περιοδεῖες ἀπ' τὰ Λουτρά στὴν Ἄγια - Εἰρήνη κι' ἀπὸ κεῖ στὴ Δρυοπί-

δα, σὸν Ἄγιο - Στέφανο καὶ στὴ Κανάλα. Ἄλλ' ὄλα μάταια. Πάντα εἶχε τὴ μορφή της μπροστὰ τόσο ζωηρὰ πὸν μποροῦσε νὰ φιάξει τὸ πορτραῖτο της μὲ τὴ φαντασία του. Σιγά,σιγά ἄρχισε τὸ περιβάλλον κι' οἱ παρῆες, πὸν ὅσο κι' ἂν τὶς ἀπέφευγε πάντα βρίσκόνταν μπλεγμένος νὰ τοῦ δῖν ὑν στὰ νεῦρα καὶ σὲ λίγες μέρες ἀφίνοντας τὸ φίλο του νὰ κυνηγᾷ εὐτυχισμένος πέρδικες καὶ καμμιά φορὰ νησιωτοποῦλες ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀθήνα. Πόσο εὐτυχισμένο αἰσθάνθηκε τὸν ἑαυτὸ του κείνο τ' ἀπόγευμα πὸν ἐνῶ πῆγαινε μὲ τὴ σκέψη πὸς δὲ θὰ τὴν εὗρισκε τὴν εἶδε γελαστὴ νᾶρχεται. Βλεπόταν τακτικά καὶ νόμιζαν πὸς ὁ ἕνας ζοῦσε γιὰ τὸν ἄλλο, ὅπως συμβαίνει σὸν πρόλογο κάθε τέτοιας ἱστορίας. Κι' ὕστερα ἀπὸ ἕνα δεκαπενθήμερο ἀνείλωτης εὐτυχίας ἐκεῖ πὸν πίστευε ὁ δύστηνος ὅτι ἡ γνωριμία τους πὸν τόσο γρήγορα κατέληξε σὲ μιὰ ἀγάπη, δὲν ἦταν περαστικὴ ὅπως τὰ κύματα, νὰ θυμόταν καλά, ἦταν ἕνα φθινοπωρινὸ δειλινὸ, ἔξω σιγὸν βρεχε καὶ τὰ σύννεφα ὄλο καὶ μαζώνονταν πὸν πυκνὰ ἀφίνοντας πὸν καὶ πὸν ἔντονες ἀναλαμπές πὸν προηνοῦσαν καταγίδα. Δὲν εἶχε ἀποτελειώσει τὶς δουλειές τοῦ γραφείου του κι' ἀρχίσαν χοντρές σταλαγματιές νὰ πέφτουν, ὅταν ξαφνικὰ κτύπησε τὸ κουδοῦνι του ὁ ταχυδρόμος. Ἦταν τὸ πρῶτο γράμμα πὸν τοῦστελνε ἡ Ρένα. Τὸ πῆρε τῶσπισε νευρικὰ καὶ διάβασε: Ἄλέκο,

Εἶμαι βεβαία πὸς δὲ θὰ σοῦ φανῆ καθόλου παράδοξο αὐτὸ πὸν ἔκανα γιὰ τὰ αἰσθήματα πὸν κρατοῦν πολὺ σαχλαῖνον καὶ τὰ ἐπυκόλουθα σοῦ εἶνε γνωστὰ, κανγαδάκια, ζηλοτυπίες κι' ἀηδίες. Αὐτὸ πὸν ἔτσι τυχαῖα μᾶς ἔδεσε γιὰ λίγα μνησμένα φθινοπωρινὰ δειλινὰ θᾶχανε τὴν ἀξία του ἂν ἔξακολοθοῦσε. Γι' αὐτὸ, φεύγω μακριὰ διατηρώντας τὴν ἀνάμνηση τῆς ὀμορφώτερης σελίδας τῆς ζωῆς πὸν περάσαμε.

PENA

Αὐτὸ ἦταν κατὶ ἀπ' τ' ἀπροσδόκητα. Οἱ κερανοὶ πὸν ἔπεσαν πρὸ ὀλίγου ἔξω ἂν ἔπεφταν μέσα σὸν γραφεῖο του δὲ θὰ τοῦκαναν τόση ἐντύπωση. Πὸν νὰ φαν-

ταζόταν πώς ή χθεσινή του φίλη, ή Ρένα, αφού έπαιξε μαζί του όσο ήθελε τόν έδιωχνε έτσι απότομα γκρέμιζε ότι είχε δημιουργηθή μέσα σέ κείνο τό δεκαπενθήμερο.

... Έτσι είν' οί γυναίκες σκεφτόταν, τὰ ξεχνούν όλα και τὰ θαρρούν όνειρα πού σβύνουν. Τήν ίδια ώρα άκριβώς έτσι για μιá έπιβεβαίωση στις σκέψεις πούκανε άπ' τό κάτω άπαρτεριάν άκουόταν άπ' τό γραμμόφωνο ένα ταγκό πού τόσο ταίριαζε με τή κατάστασή του.

.....

Κι' όμως πριν περάσουνε δυό χρόνια φεύγει σ' άλλου πάει άγκαλιά ή γνωστή γυναίκα ή αιώνια γνώρισες μιá, πές μου με μυαλά ;

Πόσο δίκιο εύρισκε στα λόγια του συνθέτη. Η γνωστή γυναίκα ή αιώνια πάντα τις ίδιες ιστορίες σκαρώνει με καινούργια έξώφυλλα. Τό περιεχόμενο μένει τό ίδιο. Θέλουν με τό ψεύτικο πρόσημα τής αγάπης να έξασκούν μιá έπιρροή πάνω στη ζωή του άντρα. Με την έπιτολαιότητα τους την άνισορροπία τους τή δυστροπία τό φθόνο, τή ζήλεια και τό νοσηρό τους γυναικειό εγωισμό δημιουργούν πόθους δίχως ήθικες παρορμήσεις, τους άρέσουν ν' άκούν έξομολογήσεις για να γελούν, ένω στο βάθος είνε δειλές...

Κι' από κείνο τό δαιλινό, αφού κάμποσο καιρό υπέφερε πολύ για να τή ξεχάσει, μέσα στα έξη χρόνια στη ψυχή του Άλέκου Σταθά έίχε γίνει μιá μεγάλη άνατροπή. Είχε γίνει άλλιώτικος κι' όλα τὰ κύτταζε με δυσπιστία και για όλα εύρισκε μιá πικρή ειρωνεία. Σ' αυτό όμως είχαν συντελέσει και τὰ λόγια τής παρέας του πού συχνά τούλεγαν οί φίλοι του ότι «... νομίζει πώς γνώρισε τόν έρωτα, γιατί κείνος πού αγαπά είναι μεθυσμένος και δέ καταλαβαίνει τί πράμα είναι όπως και κείνος πού δέν αγαπά γιατί δέ τόν γνώρισε... κι' ότι αν γνωρίζοταν με καμμιá σαντεζούλα με καμμιá Μπέττυ, Βίλμα, Όλκα ίσως γλύτωνε μιá για πάντα άπ' τὰ αισθήματα...

κι' ότι είναι άποδειγμένο ότι πού κερδισμένος είναι κανένας στην άγκαλιά μιás γυναίκας και μέσα σ' ένα καμπαρέ βρίσκειται πολύ πού κοντά στη πραγματικότητα... »

Τό τσιγάρο πού κρατούσε τόν έκαψε και τινάχτηκε άπ' τ' όνειροπόλημά του...

Ένα γκαρσόν σέ λίγο τούφερε ένα σημείωμα. Τόν εύρισκε και τόν ρωτούσε αν θα δεχόταν να τού κáνη συντροφιά. Άπό περιέργεια για να δή τι θα τούλεγε πώς θα δικαιολογόταν, έγραψε λίγες λέξεις στο ίδιο σημείωμα κι' έπειτα από λίγο τόν πλησίαζε.

Στή ματωμένη αισθηματική ψυχή του, έξ αίτίας της, δέν υπήρχε πια παρά ένα άπέραντο παράπονο για αυτή κι' ένα μίσος πού τού είχε συντρίψει τήν εύτυχία του και πού τόν είχε άναγκάσει ν' αλλάξει τή ζωή του για να ξεχνά με μιá καινούργια πού δέν αισθανόταν καμμιá εύχαρίστηση. Τόν πλησίασε και στάθηκε μπροστά του.

Κείνος ούτε κουνήθηκε άπ' τή θέση του.

Είχε χοντρούνει και στόν άέρα και στόν τρόπο, στην έκφρασή της, σ' όλα είχε μεταβληθή. Άθελα κυττώντας τὰ χέρια, είδε κάτι να χουσίξει στα δάκτυλά της. Ήταν παντρεμένη κι' όλα μεταξύ τους τελείωναν. Τόν κύτταγε και κείνη με τ' άμυγδαλωτά της μάτια πού δέν είχαν τή πρώτη τους άφέλεια.

—Σου φαίνεται περίεργο πού με βλέπεις εδώ μέσα ξαφνικά ύστερα άπ' έξη χρόνια, τούπε σέ λίγο.

—Καθόλου, τής απάντησε. Ίσως ή παρούσα μου να ένοχλή μιá κυρία εύτυχημένη πού δέ τής λείπει τίποτα, και μάλιστα άφθονο χοήμα. Τή τελευταία φράση τή τόνισε περισσότερο για να τής δείξει πώς τή θεωρούσε πουλημένη. Κείνη πού ως τότε είχε κατεβασμένα τὰ μάτια κι' άκουε τὰ σκληρά λόγια του Άλέκου σήκωσε τό κεφάλι της και τ' απάντησε.

—Με παρεξήγησες και μαζί μ' άδικείς όσο δέ φαντάζεσαι Άλέκο.

—Πώς; Έκαμε κείνος ειρωνικά. Τότε γιατί πρόδωσες τήν αγάπη μας; Σ' είσαι

κείνη πού μ' ορκίζόσουν πώς προτιμούσες να πεθάνης παρά να γίνης γυναίκα άλλου; Ή ξεχάσες τ' άπογεύματα κείνα πού ψιθύριζες τόσα γλυκόλογα κι' άπαιτούσες να σου επαναλαμβάνω κάθε τόσο τή λέξη σ' αγαπώ; Τό σφάλμα είνε δικό μου πού δέν έννοιωσα πού μπροστά πώς μιá γυναίκα σαν βροή χοήμα δέ λογαριάζει τίποτα. Σέ μιá στιγμή όλα τὰ ξεχνά και λίγο τήν ενδιαφέρει τί υποκείμενο έχει δίπλα της. Στα μεταξύ τὰ φώτα είχαν ξανασβύσει και στο ήμίφωτο των χρωματιστών ήλεκτρικών ίσως να έξακολουθούσε, άλλ' άπ' τή συγκίνησή του τὰ λόγια του πνιγόταν μέσα του.

Η Ρένα πού σιωπούσε πλησίασε τόν Άλέκο και τούπε με τρεμουλιαστή φωνή.

—Μη κρίνεις άνθρωπο άναπολόγητο. Ξέρω πώς μ' αγάπησες άληθινά και μ' αγαπάς ακόμα. Κι' εγώ σ' αγάπησα... Μη γελάς, αλλά...

Δυό χοντρά δάκρυα έπεσαν στο μάρο του τραπέζιου. — Έπρεπε να θυσιάξα τό πατέρα μου; τό νόμιζες αυτό σωστό Άλέκο; Έλεγε με λυγμούς και βογκωμένα μάτια. Άν κι' ήξερε ο Άλέκος πώς τὰ γυναικεία κλάμματα είναι κάτι χειρότερα άπ' τὰ κροκοδείλια, παρασυρμένος άπ' τό γλυκό τόνο τής φωνής της, τή συμπαθούσε και τήν άφισε να τού διηγηθή πώς παντρεύτηκε. Μετά από κείνο τό γράμμα πήγε στο νησί της. Άθελά της τόν έκανε να υποφέρει. Άλλά και κείνη δέ πόνεσε λιγώτερο. Ο πατέρας της καταλάβαινε πώς λίγο ακόμα θα ζούσε για αυτό ήθελε να τήν άποκαταστήσει σύμφωνα με τις άρχές του μ' έναν έμπορο άπ' τή Κέα πούχε κτήματα στη Νάξο κι' άποθήκες στη Σαλονίκη. Όμορφος δέν ήταν, ούτε και μορφωμένος, χοντράνθρωπος στο χαρακτήρα και μεγαλύτερός της, άλλ' είχε τό χοήμα πού τὰ σκέπαζε όλα. Τόν έπαιρνε για αγάπη του πατέρα της πού άλλον δικό της δέν είχε στον κόσμο και δέν είχε γνωρίσει ούτε τή μητέρα της. Ζούσαν στο νησί, μα σαν πέθανε ο γέρος πήγαν στη Σαλονίκη. Δέ τής έλειπε τίποτα, κι' όμως πάντα ήταν μελαγχολική. Ο άντρας της άνήξερος άπορούσε κι' όταν τούπε

πώς ήθελε να γυρίσει στην Άθήνα τήν ίδια μέρα έτοίμασαν πρόχειρα δύο βαλίτσες κι' ήρθαν. Κείνος ξανάφυγε σέ μιá βδομάδα για τις δουλειές του και κείνη έτρεξε να τόν ξαναβρή, να ξαναζήση μαζί του κείνες τις εύτυχημένες στιγμές.

Ο Άλέκος τήν άκουγε συγκινημένος. — Όσο κι' αν προσπαθής να με κáνης με τὰ λόγια να σε ξεχάσω δέ θα τό κατορθώσω. Πάντα θα καίη μέσα μου εν' ασβυστο υπόλειμμα άπ' τή παληά φλόγα, τής είπε στο τέλος.

— Άς μείνωμε με τήν άνάνηψη κι' άς ζητήσωμε ο καθένας τή λησιμονία όπως καταλαβαίνει καλύτερα, έκτός αν νομίζεις Άλέκο ότι θαταν σωστό να συνεχίσωμε τό ρομάντσο μας εις βάρος του μετώπου του άντρα μου, τούπε σέ λίγο. Μίλησαν ίσαμε τις τρεις και χωριστήκαν.

Τήν άλλη μέρα έμεινε κλεισμένος σ' άτελιέ του, συγκεντρωμένος στις άναμνήσεις και με τήν έντύπωση τής χτεσινής βραδυάς τὰ μηνίγγια του χτυπούσαν δυνατά, κι' όλόκληρο τό είναι του είχε κυριευθή ξαφνικά από μιá νάρκη περιέργου. Ίσως να μη κινιόταν άπ' τή θέση του, όταν κάποιος τούφερε ένα φάκελλο.

Τόν άνοιξε βιαστικά. Ήταν από κείνη — « Άλέκο, τού έγραψε, τι εύτυχημένο τό χτεσινό βράδυ. Σ' εύρήκα ύστερα άπ' έξη χρόνια. Τι κι' αν κύλησαν τὰ χρόνια; τί; όσο κι' αν αλλάξαμε έξωτερικά στη ψυχή είμασταν οί ίδιοι. Πόσο καλός ήσουν μαζί μου; Άπ' τή συγκίνηση και τήν ταραχή μου άρρώστησα άλλ' είμαι εύχαριστημένη, γιατί άρρώστησα από εύτυχία. Τι κοίμα όμως Η αγάπη μας ήταν περαστική σαν τὰ κύματα. Θυμάσαι σαν μούπες αυτές τις λέξεις; Άνάμεσά μας πια δέ μπορεί να υπάροξη παρά μιá καλή φιλία. Άλλ' έπειδή άπ' τό χτεσινό βράδυ κατάλαβα ότι κι' άλλες φιλικές συναντήσεις μας κάμουν να νοιώθουμε περισσότερο τή δυστυχία μας, άς τις άποφύγωμε. Έξ άλλου είδες; Τι κι' αν κύλησαν έξη χρόνια σιωπής σέ μιá στιγμή, βρεθήκαμε κι' οί δυό στην ίδια κατάσταση. Παύω με τήν έλπίδα να βρούμε γρήγορα ο καθένας

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Ἐνάμεσα στις πίστεις τῶν παλιῶν καὶ νέων ἀνθρώπων, ὑπάρχει μιὰ τεράστια διαφορὰ — εἶχε ἀρχίσει νὰ λέει ἡ νόνα, ὅταν μᾶς εἶχε δλόγησά της. Σήμε-ρα ὁ κόσμος ἔχει ἄλλες δοξασίες καὶ λο-γιάζει τις δικές μας γιὰ μωροπίστες. Τώ-ρα οἱ γιατροὶ σοῦ λένε πὺς οἱ ἀρρώ-στειες ἔρχονται ἀπ' τὰ μικρόβια ποὺ ἀ-θώρητα πλανιένται στὸν ἀέρα. Στὸ και-ρὸ τῆς μακαρίτισσας τῆς μάννας μου, κά-ποιος θρύλος παλιῶς ἱστοροῦσε, πὺς οἱ ἀρρώστειες ἦταν ξωτικὲς μακρὺν ἀπὸ δῶ ψυχρὲς δαίμονισμένες, ποὺ κατάρα βαρεῖα ἔσερνε τὰ βήματά τους δίχως σταθμὸ κ' ἀνάπαψη σ' ὅλο τὸ κόσμο.

Στὴ κολασμένη τους ψυχὴ κλείναν τὴν σφοδρὰ καὶ τὴ σκομποῦσαν ὅθε διάβαι-ναν. Ὁ ἀέρας μόλυνε ἀπ' τὸν ἀνασα-σμὸ τους, ἔπαιρνε τὸ κακὸ καὶ τῶχωνε στὰ στήθητα ὀσίων τὸν ἀνέπνεαν.

Πολλὰ διηγιότανε οἱ γεροντότεροι γι' αὐτὲς τις κολασμένες. Ἱστορίες παράξε-νες, ποὺ σήμερα θὰ φαίνονται ἀπίθα-νες. Καμπόσοι τύχαν νὰ τις ἀνταμώσου-νε μεσονυχιατικά καὶ νὰ τις ἀχνοδοῦνε μὲ τὰ ἴδια τους τὰ μάτια. Τριγυρνοῦσαν καὶ στριφογύριζαν ἀναμαλλιάρες καὶ βια-στικὲς, ἴδιες κατάρες ὀργισμένου θεοῦ.

Ἐγὼ θὲ νὰ σᾶς ἱστορίσω κάτι, ὅπου συνέβηκε στὴν ἴδια μου τὴ μάννα. Μᾶς τὸ διηγίότανε συχνὰ ἡ μακαρίτισσα. Καὶ κάθε φορὰ ποὺ τὸ ἀνάφερνε ἔκανε μὲ τὸ χέρι ἀδιάκοπα τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ κ' ἔφτυνε ξωκίζοντας τὸ κακὸ.

Ὅπως καταλαβαίνει καλύτερα τὴ λη-σμονιά.»

— Τὴ κ' ἂν κύλησαν τὰ χρόνια, κ' ἂν κυλήσουν κ' ἄλλα ἀκόμα, ἐπανελάμ-βανε, ἀνάβοντας τοιγάρο καὶ κυττῶντας ἀφηρημένα τὸ καπνὸ ποῦβγαίνει ἀπ' τὸ στόμα του, καμμιὰ φορὰ εἶν' ἀγάπες ποὺ δὲ σβύνουν ποτέ. Σὲ λίγες μέρες ἔ-φευγε μακρὺν πρὸς ἄγνωστη διεύθυνση γιὰ ν' ἀφοσιωθῆ στὴ τέχνη του, τὸ μόνο πρᾶμα πᾶ ποὺ τὸν τραβοῦσε καὶ τὸν ἔ-καμε νὰ περνᾷ εὐχάριστες ὥρες.

ΒΑΚΗΣ ΑΤΤΙΚΙΔΗΣ - ΒΑΣΜΑΤΖΗΣ

Ἦταν λεχὼ σὲ μένα, τὴ στερνὴ της θυγατέρα, σὰ πλάκωσε ἡ μεγάλη σφοδρὰ στὴ Σαλονίκη μας. Δὲ θυμᾶμαι πότε ἀ-κριβῶς — δὲν ἦταν γραμματισμένη γὰ νὰ προσέχη τέτοια — μὰ θᾶνε πάνω-κά-τω ἐννενηντὰ χρόνια. Χολέρα ἔπεσε στὴν πολιτεία. Εὐώρησε μὲ τὴ μανία μᾶς κατάρας καὶ θέριζε. θέριζε ἀλύπητα. θάρσενες πὺς τίποτα δὲ λόγιζε ν' ἀφή-σει ὄρθιο. Διάκριση δὲν ἔκανε μήτε σὲ χριστιανό, μήτε σὲ Τοῦρκο ἄπιστο ἢ Ὁ-βριδὸ ἢ Φραντσέζο. Τὰ σπίτια ὅλο κ' ἄ-δειαζαν.

Ἐνας - ἕνας ἔσβυναν οἱ ἄνθρωποι. Νταλιάνηδες ἀντρούκλαροι θεριὰ ἴσαμε κεῖ ἀπάνω, γυναῖκες γεροδεμένες, κοπέλ-λες σὰ τὸν ἀφρό, μικράκια στρουμπουλὰ, χάνουνταν μέσα σὲ μιὰ νυχτιά. Βρωμοῦσε ὁ τόπος πτωμαῖα. Τὰ μαγαζιά παρμέναν κλειστά, τὰ σπίτια ἀντιβοῦ-σαν θρήνους, οἱ δρόμοι ἦσαν πένθιμοι κ' ἡ πολιτεία τρομαγμένη ἀπ' ἄκρο σ' ἄκρο.

Κανένας σίγουρος ἐὲν ἦτανε γιὰ τὴν αὐριανὴ του μέρα. Τότε, πάνω στὴν ἀ-πελπισιὰ ὅπου τὸ λογικὸ σαλεύουνταν σὲ τρέλλα, διαδικὰ οἱ ἄνθρωποι κλειδῶνα-νε τὰ σπίτια καὶ πέρνανε βουνὰ καὶ πέρ-νανε λαγκάδι, μὲ μιὰ λαχτάρα : Νὰ σω-θοῦνε.

Οἱ δικοὶ μου φύγανε ἀπ' τοὺς πρώ-τους. Μᾶς φόρτωσε ὁ πατέρας σὲ μιὰ καρρότσα — τὴ μάνα μου μ' ἔμένα λε-χουδάκι στὰ σπύργα, τις δύο μου ἀ-δελφές, τὸν ἀδελφὸ μου — καὶ μᾶς πῆγε στὸν θεῖο του, ποὺ ἔμενε μόνος στὰ κτήματά του στὴ Γαλάτιστα. Κεῖ πέρα ἐγκατασταθήκαμε. Τριγύρω μας κ' ἄλ-λοι πολλοὶ κατέφθαναν Κτίζαν ψευτοκα-λύβες, στήναν τσαντήρια ἢ πλάγιαζαν στὸ ὑπαιθρο.

Τὴ θέαμα ὀδυνηρὸ νὰ βλέπεις τις ὀρ-μαθιὲς ἐκείνες τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἔ-φευγαν ἀφανισμένοι καὶ τρελλοὶ νὰ ξεφύ-γουν τὸ δρεπάνι τοῦ Χάροντα μέσα στίς ἐρμιές καὶ σὶ ἄγρια βουνά. Μὰ τὸ κακὸ τὸ φέρνανε πολλοὶ μαζί τους, διαδίδουν-

ταν καὶ κεῖ πάνω, ἢ κατακάθαρη ἀτμό-σφαιρα μόλυνε καὶ τὰ θύματα πλήθαι-ναν.

Ἦταν ὀργὴ Θεοῦ, Πουθενὰ σωτηρία δὲν ὑπῆρχε. Ὅλοι μὲ τὸ χροῶμα τοῦ θα-νάτου χωμένο στὸ πρόσωπο, τὰ μάτια γυαλιστερά ἀπ' τὴν πύρα τῆς ἀγωνίας καὶ μὲ καρδιοχτύπι ἀσταμάτητο πρόσμε-ναν τὴ στερνὴ τους ὦρα.

Οἱ γονιοὶ μου τῶχαν καὺμὸ καὶ φόβο ἀσύγκριτο. Μὰ πιότερο λυποῦνταν ἔμένα λεχουδάκι καθὼς ἤμουν κοκοπάθιαζα κ' ὅλο γκρίνιαζα καὶ γάνιαζα στὸ κλάμμα, ἀνήσυχο ποὺ γάλα δὲν εἶχε ἀπ' τὴ κοκο-φαγιά ἢ μάννα νὰ μὲ δώσει γιὰ νὰ με-ρώσω. Ἐκλαιγε ἡ συγχωρεμένη μὲ καν-τὰ δάκρυα καὶ στιγμούλα δὲ ἔλειπε ἀπ' τὸ πλευρὸ μας. Μερόβραδα, μᾶς παρᾶ-στεκε, μὴ τύχει καὶ ξεφύγει κανεὶς καὶ τὸν εὐρεῖ τὸ κακὸ στὸ δρόμο. Οὔτε πλά-γιαζε, οὔτε λόγιαζε ἀνάπαψη. Ὁρθὴ ἀ-ποκοιμόταν κλεφτάτα τὴ νύχτα κ' ὅλο ἀναταράζονταν καὶ ξεπετιοῦνταν ἀπὸ φόβο καὶ λαχτάρα νὰ δῆ ἂν εἶμασταν γεροῖ.

Ἔτσι μιὰ βραδυὰ καθισμένη στὴ προ-χειροκατωμένη κούνια μου, κεῖ ποῦταν ὀλοτέλα βυθισμένη στοὺς μαύρους στο-χασμούς της, ἕνα μουδιασμα γλυκὸ ἐν-νοῶσε ν' ἀπλῶνει στὸ κορμὶ της, μιὰ ἀποχαίνωση στὴ ψυχὴ. Ἡ ξαγρόπνια βάραινε πάνω στὰ βλέφαρα, π' ἀθέλητα σφαλοῦσαν κ' ἄδικα πᾶσιζε νὰ τὰ κρα-τήσει ἀνοιτά. Ἀλλόκοτη κατάσταση. Σὰ ποὺ ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται ἐνάμεσα σὲ νάρκη καὶ αἰσθησιὴ κ' ὅλα τὰ κατα-λαβαίνει καὶ τὰ αἰσθάνεται ἀμυδρὰ μὰ ἀλάθευτα μὰ δὲ μπορεῖ νὰ κινηθεῖ, οὔτε νὰ ἐνεργήσει. Στὴ θολοῦρα τοῦ λογικοῦ καὶ τῶν αἰσθήσεων, σὰ νᾶκουσε τρία κυττήματα κανονικὰ στὴ πόρτα. Ξετινά-χτηκε ἀλαφιασμένη. Ἔτεινε τὴ προσοχὴ κ' ἀφογκράστηκε.

Τὰ τρία κυττήματα ἠχηρά, κανονικά, ἀντήχησαν πάλι σὶ αὐτιά της, ποὺ βομ-βοῦσαν ξεκουραμένα. Ἔπιασε μὲ τις χουφτές τὸ στήθος νὰ συγκρατήσῃ τὴ τρελλοδονούμενη καρδιά.

— Ποιὸς εἶνε ; ρώτησε δειλιά.

— Ἐμεῖς. Ἄνοιξε Ἄννα.

Ἄπλωσε τὸ χέρι στὴν ἀμπάρα ν' ἀ-νοίξει, μὰ τὸ σταμάτησε ἀναποφάσιστη. Ἡ φωνὴ δὲν ἦταν γνώριμη. Καὶ τέτοια ὦρα τί τὴ γύρουναν ; Μὴ ἔκαναν λάθος ; Μὰ τὸ ὄνομά της τὸ ἄκουσε κατακάθαρο ὅσο κ' ἂν ὅλα μτέρδευαν στὸ νοῦ. Κι' ἀκόμα ἡ φωνὴ ποὺ μίλησε, εἶχε ἕνα τό-νο προστακτικὸ ὅταν ἔλεγε «ἀνοιξε».

— Μὰ τί θέλετε ; Ποιοὶ εἶστε ; Ξανα-ρώτησε ἡ μάννα μου.

— Ἄνοιξε !

Γυναίκεια ἦταν ἡ φωνὴ, μὰ πολὺ βρα-χνὴ καὶ τρομάμενη. Σοῦφερνε ἀνατριχί-λα φοίτης. Τῆς μάννας πάγωσε τὸ αἷμα στίς φλέβες. Τὰ μηνίγγια της σφυροκο-ποῦσαν, τὰ δόντια της κροτάλιζαν καὶ χοντρὲς στάλες ὁ ἰδρώτας μούσκενε τὸ πυρὸ της μέτωπο.

— Εἶνε ἀργὰ τόρα. Τὰ παιδιὰ κοιμή-θησαν. Ἐλάτε αὔριο, εἶπε παρακαλεστι-κά. Μὰ ξάφνου, σὰν ἀγέρας δυνατὸς νὰ φύσηξε, ἡ πόρτα ἀνοιξε διάπλαττα, χωρὶς κανεὶς νὰ τραβήξῃ τὸ σύρτη. Τρεῖς γυ-ναῖκες χωριανὰ ντυμένες, μὲ τὸ πρόσω-πο κρυμμένο σὲ κόκκινες μαντήλες, π' ἄφηναν ξέσκεπα μόνο τ' ἀγριωπὰ μαῦρα τους μάτια, στεκόταν στὸ κατώφλι μας. Ἡ μεσαία ἔφερε ἔξεταστικά τὸ βλέμμα στὸ ἐσωτερικὸ τῆς καλύβας, τὸ σταμάτη-σε πάνω σὶ ἀδέλφια μου κάμποσα λε-πτὰ κ' ἔπειτα σὰ ν' ἄλλαξε ξαφνικὰ σκέ-ψη ρώτησε.

— Ἄννα ἡ καλύβα τοῦ μπάρμπα-Γιάν-νου, σὰ ποὺ πέφτει ;

Ἡ μητέρα ἔδειξε σιωπηλὰ μὲ τὸ δά-χτυλο ἀντίκρου. Οἱ γυναῖκες στρέψανε τὴ ράχη καὶ τάχυναν τὸ βῆμα πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Τῆς μάννας μου τῆς ἔφευγε ἕνας βα-θὺς στεναγμὸς. Ἡμέρεψε. Ἔστρεψε γύ-ρω τὸ βλέμμα. Καθόταν στὸ σκαμνὶ της σὰ πρῖν, κοντὰ στὴ κούνια μου κ' ἡ πόρτα ἦταν κλειστὴ κ' ἀμπαρωμένη. Σταυροκοπήθηκε τρεῖς φορὲς κ' ἔκανε εὐλαβικὲς μετάνοιες μπρὸς τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔμαθε πὺς τρεῖς πε-θάναν κείνο τὸ βράδυ στὴ καλύβα τοῦ μπάρμπα Γιάννου. Ἐμεῖς δόξα τῷ Θεῷ δὲ πάθαμε τίποτα».

ΡΟΥΛΑ ΒΑΡΕΛΛΑ - ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

“ΣΕΒΑΣΤΗ.”

Στ' Ἀη - Λιά τὸ ψωματάκι, ποὺ μοσκίζου πιπεριές,
πᾶν ταχιά, τὴν πᾶσα μέρα τοῦ χωριοῦ μ' οἱ κοπελλιές.
Πᾶν ντυμένες μαχραμά, ξομπλιασμένο μὲ τσαπράζια,
σὰ νὰ πᾶνε σὲ γιορτή!
Κι' ἀπὸ πέρα μὴ φανῆ, ἀγναντεύουν τὰ γαλάζια
γιὰ νὰ δοῦν τοῦ κύρ Χρηστάκη τὴ μπρατσέρα «Σεβαστή».

Στ' Ἀη - Λιά τὸ ψωματάκι ποὺ μοσκίζου πιπεριές
πᾶν ταχιά τὴν πᾶσα μέρα τοῦ χωριοῦ μ' οἱ κοπελλιές.

Ἡ Βδοξούλα τοῦ κύρ Μίχου κι' ἡ Χρυσούλα, ἡ Πασχαλιά,
ἡ Κατερινιά κι' Δέσπω κι' ἡ Ξανθὴ Γαρουφαλιά,
καὶ μαζὶ μ' αὐτὲς πηγαινέι τοῦ καπ'τὰν Χρηστάκη ἡ φίλη
ἡ φτωχοῦλα Σεβαστή,
πῶχει φοῦστα ταιμεδένια καὶ φορεῖ μαῦρο μαντίλι,
μὰ φαντάζει τ' ὄνομά της σκαλιστὸ στὴν κουπαστή.

Στ' Ἀη - Λιά τὸ ψωματάκι ποὺ μοσκίζου πιπεριές,
πᾶν ταχιά, τὴν πᾶσα μέρα τοῦ χωριοῦ μ' οἱ κοπελλιές.

Κάθε μιά τους νὰ γυρίση τὸν καλὸ της λαχταρᾶ
καὶ λογιάζουνε τὰ δῶρα κι' ἔχουν ἄσωτη χαρὰ.
Καὶ μονάχη σὲ μιὰν ἄκρη στέκεται συλλογισμένη
μὲ μιὰ σκέψη μυστική,
κι' ἡ φτωχοῦλα Σεβαστή, πὼς θὲ νᾶρθη ἀπὸ τὴν ξένη
ὁ καλὸς της, καὶ θὰ μείνη ὡς τὴν ἄλλη Κυριακὴ.

Στ' Ἀη - Λιά τὸ ψωματάκι ποὺ μοσκίζου πιπεριές
πᾶν ταχιά, τὴν πᾶσα μέρα τοῦ χωριοῦ μ' οἱ κοπελλιές.

Ὡς ποὺ φάνηκε μιὰ μέρα κι' ἡ μπρατσέρα νὰ γυρνᾶ.
Ἦταν πράσινη βαμμένη κι' εἶχε ὀλόλευκα πανιά.
Ὅμως στο μεσαῖο κατάρτι μὲ τὸ φύσημα τ' ἀγέρα
ἐκυματιζέ ἀλαφριά,
γιὰ σημάδι τοῦ θανάτου μιὰ κατὰμαυρη παντιέρα.
Σκούζαν οἱ κοπέλλες πέρα, πῆραν τὴν κατωφεριά...

Καὶ πᾶ στ' Ἄγιο ψωματάκι ποὺ μοσκίζου πιπεριές,
μιὰ μονάχα ἀπ' τὴς τόσες εἶχε μείνει κοπελλιές.

Μὲ τὴ μαῦρη τὴν μαντίλα ἡ φτωχοῦλα Σεβαστή,
στ' Ἀη - Λιά τὸ ψωματάκι εἶχε μόνη ξεχαστεῖ.
Κάτω στὸ χωριὸ χτυποῦσαν πένθιμες καμπάνες τώρα.
Τὸ καρᾶβι εἶχε κρυφτεῖ,
ὅπως ἔστριψε τὸ μῶλο κι' ἄγρια ξέσπασε μιὰ μπόρα.
Κι' ἀπὸ τότε ὡς τὰ τώρα, πῶχουν τόσα ξεχαστεῖ...

Στ' Ἀη - Λιά τὸ ψωματάκι ποὺ μοσκίζου πιπεριές
περὶ ποτὲ δὲν ἀνεβαίνουν τοῦ χωριοῦ μ' οἱ κοπελλιές.

(Ἀνέκδοτον)

ΧΡΗΣΤΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ

ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ

Μπήκανε στὶς φυλακές.

Σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα, ἕνας χοντροὺς
Τουρκοῦς, καθότανε παίζοντας μὲ τὸ κο-
μπολόι του, καὶ κυττάζοντας τὸν οὐρανὸ
χαζεύοντας.

Χαρέτισε τὸν Ὀσμάν, καὶ εἶπε ἔπειτα:

— Βροχὴ θᾶχουμε... Κι' ἅμα ἀρχίσουν
οἱ καταραμένες δὲν παύουνε...

Ἐπειτα ἔδειξε ν' ἀντελήφθηκε τὸ
μικρὸ.

Ἄ! εἶπε... μοῦφερες τὸ βοηθό...

Καὶ τὸν ἔρριξε μιὰ ἔξεταστικὴ ματιά.

— Πὼς σὲ λένε; ρώτησε ἦρεμα.

— Χαλήλ! ἀπήντησε τὸ μικρὸ, ποὺ
εἶχε διαλέξει αὐτὸ τῶνομα ὅσο θᾶμενε
στὸ κάστρο.

— Γεῖά σου Χαλήλ!.. Λοιπόν, σὰ νὰ
λέμε θᾶμαστε τώρα παρῆα... Θᾶχης μπό-
λιχη δουλειὰ δῶ μέσα... Ἄκουσ Χαλήλ!

— Ναὶ ἐφέντη! εἶπε ταπεινὰ τὸ παιδί.
Θὰ εἶμαι σκλάβος σας Μουσταφᾶ ἐφέν-
τη... Ὁ Ὀσμάν δυστρόπησε λίγο, ἀκού-
γοντας νὰ λήη καὶ τὸν ἄλλο «ἐφέντη».

Κι' ὅλη του ἡ προηγούμενη χαρὰ ἐ-
ξατιμίστηκε. Μὴν τὸ εἶχε σύστημα νὰ
τοὺς λείη ὅλους «ἐφέντηδες» ὁ μικρὸς
Χαλήλ;

Ἄλλὰ δὲν ἦταν καιρὸς νὰ χασομερᾶ.
Χαρέτισε, κι' ἀπομακρύνθηκε μὲ τὰ με-
γάλα βήματα τῶν ψηλῶν ποδιῶν του.

— Γιὰ κάτσε λίγο μικρὸ Χαλήλ! εἶπε
προστατευτικὰ ὁ Τουρκοῦς. Πὼς ξέρεις
πὼς μὲ λένε Μουσταφᾶ;

— Βρῆ... Ψοφᾶνε γιὰ ἐπίδειξι, σκέ-
φτηκε ὁ πονηρὸς ρωμηὸς. Κι' ἀμέσως
ἀπήντησε: Ποιὸς δὲν ξέρει τὸν γενναῖο
Μουσταφᾶ στὴν πόλι ἐφέντη μ'; καὶ τὰ
σκυλιὰ ἀκόμη...

— Βρῆ ἀλήθεια Χαλήλ; εἶπε, κῆσκυψε
καὶ χτύπησε φιλικὰ τὸ μικρὸ στὸ γόνατο.

Ἐπειτα ἔγυρε κατὰ πίσω, κι' ἀκού-
μπησε στὸν τοῖχο.

— Ἐμ' βέβαια... δὲν ἦταν λίγο αὐτὸ
ποῦ ἔκανα! εἶπε μὲ ὑπερηφάνεια...

— Μεγάλο κατώρθωμα! εἶπε στὴν τύ-
χη ὁ Παντελής.

— Ἐ; δὲν ἦταν κατώρθωμα; εἶπε ὁ
Τουρκοῦς, κυττάζανε νὰ τοῦ ξεφύγουν ἀπὸ
τὴ λίμνη... Μπάμ!... μπούμ... τρυπάω
τὴ βάρκα... ἔκανε νερά... Σήκωσα τὸν
κόσμο στὸ ποδάρι... καὶ τοὺς ξαναπιάσα-
με... Ἦταν ὅμως ποὺ ἤμουν λίγο ζαλι-
σμένοι ἀπὸ τὸ κρασί—γιατὶ Χαλήλ, μ' ἄ-
ρῆσει τὸ κρασάκι...— Ἄλλοιὼς θὰ τοὺς
ἄφωνα στὸν τόπο... Δὲν τὴν γλυτώσανε
ὅμως... Τὸ πληρώσανε ἀκριβὰ αὐτὸ ποὺ
κάνανε... πολὺ ἀκριβὰ μικρὸ Χαλήλ...

— Τοὺς ἄξιζε εἶπε μὲ ρίγος ὁ Παντε-
λῆς, καὶ τὶ τοὺς κᾶνατε;

— Χμ... κ' ἕνα κακὸ γέλοιο ἔλαμψε
στὸ πρόσωπο τοῦ φύλακα. Μαρτύρια ποὺ
μόνον ὁ Πασσᾶς ὁ Τεπενλελῆς μπορεῖ
νὰ σκεφτῆ...

— Τί ἦσαν οἱ κατάδικοι; Γραικοί; ρώ-
τησε τὸ παιδί...

— Ἄμ βέβαια. Ἄτιμοι γκισοῦρηδες...

— Εἶσαι μεγάλο παλληκᾶρι Μουσταφᾶ
ἐφέντη, εἶπε τάχα μὲ θαυμασμὸ ὁ μι-
κρὸς. Ὁ Μουσταφᾶς κύτταξε κάτι που-
λιὰ ποὺ καταλαβαίνοντας ἴσως πὼς πλη-
σίαζε ἡ θύελλα, ἐφευγαν βιαστικά, δια-
γράφοντας σκοτεινὲς γραμμὲς στὸ μουντὸ
στερέωμα.

Ἐπειτα, εἶπε μὲ ὕφος ποὺ ἔκανε ἐν-
τύπωσι στὸ παιδί.

— Χαλήλ... εἶχα ἕνα παιδί σὰν καὶ σέ-
να ἦταν... καὶ μοῦ πνίγηκε στὴν καταρα-
μένη λίμνη... Ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι συν-
νεφιασμένος, γίνουμαι ἀρνὶ στὴν κλω-
σύνη... Θυμᾶμαι τὸ παιδί μου Χαλήλ...
Ἔνα τὸ εἶχα... Ὁ μικρὸς εἶχε συγκινηθῆ.
— Ἐφέντη μ' ὁ Ἄλλὰχ τὸ πῆρε κον-
τά του... ἦταν τυχερὸ νὰ γίνῃ.

— Κισμέ! εἶπε ἀφηρημένα ὁ Τουρκοῦς
κ' ἔμεινε σιωπηλός.

Ὁ μικρὸς σκέφτηκε τὴν προηγούμενη
ἱστορία ποὺ τοῦ εἶχε διηγηθῆ γιὰ τοὺς
καταδίκους ὁ φύλακας, κ' ἕνα ρίγος πέ-
ρασε τὸ κορμί του...

Θεέ μου! Κι' ἂν κι' αὐτοὶ δὲν πετύχαι-
ναν τί μαρτύρια θὰ τραβοῦσαν.

— Ἡ λίμνη ἀρχισε τὰ βογγητὰ της...

είπε ὁ Μουσταφᾶς σιγά... Κάθε φορὰ πὺν τὴν ἀκούω, μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι τὸ πνιγμένο μου παιδί καὶ μοῦ ζητάει βοήθεια.. Δὲν μπορῶ ν' ἀκούω αὐτὸ τὸ θόρυβο.. Μοῦ κάνει μεγάλο κακό.. Πάμε μέσα Χαλήλ.. Καὶ σηκώθηκε.

Ὁ Παντελῆς, πειθίγνια τὸν ἀκολουθῆσε πραγματικῶς.

Ἔξω ἀπὸ τὰ ψηλὰ τοιχώματα, ἀκούγονταν τώρα χτυπήματα πὺν ἔκαναν τὰ μανιασμένα νερὰ στοὺς βράχους καὶ στὰ μουράγια..

Ὁ οὐρανὸς ὄλο καὶ συννέφιαζε.

Πουλιὰ περνοῦσαν σὰν σαίτες γοργά, μαύρα κοράκια με ἔξφωνητά... Προχώρησαν.

Κατέβηκαν μερικὰ πέτρινα σκαλοπάτια, καὶ βρέθηκαν σὲ μιὰ στοά. Ἀπὸ κεῖ πάλι προχώρησαν σὲ μιὰ μεγάλη πόρτα σιδερένια, κλεισμένη με ἀμπάρες.

Ἐδῶ μέσα εἶναι τὰ πουλάκια! εἶπε δείχνοντας τὴν πόρτα ὁ Μουσταφᾶς.

Ὁ Παντελῆς τὴν κύτταξε με μιὰ λάμψη στὰ μάτια.

Κάπου κεῖ μέσα ἦταν κι' ὁ κύρ Στάθης.

—Θᾶσαι τυχερός, γὰ νὰ σ' ἔχη στὴν προστασία του ὁ Μουχτάρ-Μπέης! συνέχισε ὁ φύλακας προχωρώντας πάντα μπροστά..

—Πολυχρονεμένος νὰ εἶναι! εἶπε τὸ παιδί. Κι' ἀπὸ μέσα του σκέφτηκε.

—Βρέ, ὄλο ψευτιές πρέπει νὰ λέω δῶ μέσα. Ὁ Μουσταφᾶς ἄνοιξε μιὰ ξύλινη πόρτα. Προχώρησε μέσα. Κι' ὁ Παντελῆς ἀκολούθησε.

—Ἐδῶ θὰ κοιμᾶσαι, τοῦ εἶπε.

Ἐδῆξε με τὸ δάχτυλό του ἕνα ξύλινο κρεβάτι σκεπασμένο με πολὺχρωμες ὑφαντὲς κουβέρτες.

Ἦταν ἕνα ἀριετὰ μεγάλο δωμάτιο.

Κανένα ἄλλο ἐπιπλο δὲν τὸ στόλιζε, ἐκτὸς ἀπὸ ἕνα σεντούκι ξύλινο, σαρακοφαγωμένο.

—Κεῖ, εἶπε ὁ Μουσταφᾶς δείχνοντάς το, βάλτε τὰ ρούχα σου.. Δὲν εἶναι ἄσχημα δῶ μέσα, ἔ;..

—Κάθε ἄλλο.. εἶπε ὁ μικρός.

—Θὰ τρώς μαζί μου καὶ με τὸν Σουλεϊμάν.

—Τὸν Σουλεϊμάν; ρώτησε τὸ παιδί.

—Ναὶ εἶναι ὁ δεύτερος φύλακας, ἀπάντησε ὁ Μουσταφᾶς.. Μονάχα μὴν τὸν πειράξεις ποτὲ γιατί δὲν τὸ ξεχνάει εὐκόλα.. Ἀἴντε τώρα, ἔλα, ἄφισε τὰ ρούχα σου, κι' ἔλα, νὰ σοῦ δώσω δουλειά..

Κάπου κεῖ κοντὰ στὸν τοῖχο, ἄκουσε σὰ θόρυβο ἀπὸ νερὸ που κυλοῦσε, ὁ Παντελῆς.

—Κάπου τρέχει νερὸ Μουσταφᾶ ἔφεντη! εἶπε.

Μπᾶ.. εἶναι ἡ λίμνη.. περνάει ἀπὸ κάτου.. Θὰ συνειθίσης ἔλα τώρα!

Ἄφισε τὸ ραβδί καὶ τὸ μπογαλάκι του ὁ Παντελῆς, καὶ ξαναβγήκε.

Στρώθηκε γιὰ καλὰ στὴ δουλειά.

Καθάρισε τὰ λυχνάκια, ἔπλυνε τὶς ἀυλές, σάρωσε, ἀνακατεύτηκε με ἐπιτυχία σὲ ὄλες τὶς δουλειές πὺν τὸν ὠρισε ὁ Μουσταφᾶς. Κι' αὐτὸς ἔμεινε κατευχαριστημένος.

—Εἶσαι προκομένος! τοῦ εἶπε μ' εὐχαρίστησι, ἂν εἶσαι πάντοτε ἔτσι ἄξιος δουλευτής, θὰ σὲ πάρω καμμὶ ἡμέρα νὰ ἰδῆς τοὺς φυλακισμένους.

—Σ' ἀρέσει; θέλεις;

Ἄν ἤθελε ὁ Παντελῆς!

—Ἐφέντη μου θέλω καὶ πολὺ! Τι καλὸς ποῦ εἶσαι! εἶπε με χαρὰ ὁ μικρός. Πότε θὰ με πᾶς νὰ τοὺς ἰδῶ ἐφέντη;

Νὰ ἰδῶ! αὔριο, μεθαῦριο,...

—Αὔριο ἐφέντη, αὔριο, εἶπε με βιασύνη ὁ Παντελῆς. Εἶμαι περίεργος!..

—Καλά. Καλὰ αὔριο..

Καὶ χαμογέλασε ὁ Μουσταφᾶς εὐχαριστημένος πὺν εἶχε νὰ δείξει κάτι περίεργο στὸ Χαλήλ.

Τὸν εἶχε συμπαθήσει, καὶ τὸν λογάριζε κι' ὄλας.

Δὲ ἦταν λίγο νὰ εἶναι στὴν προστασία τοῦ Μαχμουτ-Μπέης καὶ νὰ τὸν φέρη συνοδεία ὁ φύλακας τοῦ ἰσχυροῦ Τούρκου!

Τὸ μεσημέρι ἔφαγαν σ' ἕνα μικρὸ δωμάτιο ἀπ' ὅπου φαινόταν ὄλη ἡ λίμνη. Ἦταν ἀφρισμένη. Εἶχε ἀρχίσει νὰ ψυχάλιξη.

—Νωρίς πιάσανε οἱ νεροποντὲς! εἶπε ὁ Μουσταφᾶς.

Κεῖνη τὴν ὥρα ἡ πόρτα ἄνοιξε.

ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ

Πόσες φορὲς δὲν ἤρθαμε' σ' αὐτὸ τὸ δάσος
[τὸ βαθύ..

Θυμᾶσαι τὰ παιχνίδια μας, στὰ παιδικὰ μας
[χροῖνια ;
Ὁχι! Δὲν θέλω νὰ σκεφθῶ πῶς ἔχουνε χαθῆ
τὰ βήματά μας τὰ δειλά, κάτω ἀπ' αὐτὰ
[τὰ κλώνια...

Καὶ τώρα πὺν, σὰν ἄλλοτε, καὶ μετὰ τόσα
[χροῖνια,
μᾶς πνίγει μὰ συγκίνηση, πούροχόμαστε ξανά,
καὶ μᾶς καλωσορίζουνε καὶ σὺβουνε τὰ κλώ-
[νια
ἔτσι, καθὼς τ' ἀξέχαστα κ' ἐκεῖνα δειλινά..

Τὸ πεῦκο τὸ πολύκλαδο, πὺν ἡ κούνια μας
[γλυστρουῖσε,
χοιμένο ἀπὸ τὴ ρίζα του—σὰ λείψανο ἱεροῦ!
Νὰ κι' ἡ ραχοῦλα πὺν ὁ βοσκὸς ὁ γέρος μᾶς
[κνιτοῦσε,
ἴσως κι' αὐτὸς, θυμούμενος, κάποιον παλιό
[καιρό..

Ὁχι! Δὲ θάχουνε χαθῆ τὰ βήματά μας κεῖνα.
Κι' ὄσο κι' ἂν δὲν εὐρέθηκε κανεὶς νὰ μᾶς
[τὸ πῆ,
σὲ μιὰν Ἠχὴν τρεμάμενη, τοῦ γέλιου σου
[τὰ κρίνα.
καὶ πάλι ξανακνίζουμε σὰ φευγαλέοι σκοποὶ!

Τὸ δάσος! Ὁ πὺν γνώριμος κι' ἀγαπητός
[μας φίλος,
μέσα σὲ μιὰ ὄνειρόπλεχτη κι' ἀνήσυχη ζωῆ,
κάθε λιθάρι καὶ γωνιά, κάθε του δένδρο
[θρούλος,
πὺν λάμπει ἀπ' τῆς ἀγάπης μας τὴ φαιτεινῆ
[πνοῆ!

ΚΩΣΤΗΣ ΚΟΚΟΡΟΒΙΤΣ

ΧΑΡΙΣΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΟΝΑ ΛΙΖΑ

Θαρρεῖς πὺν θάχεις πάντα στὰ μαλλιά σου
τὸν ἥλιο καὶ τ' ὀλόχουσο φεγγάρι,
θαρρεῖς πὺν πάντα θὰν' μαργαριτάρι
τὰ δόντια στὰ γλυκὰ χαμόγελά σου;

Θαρρεῖς πὺν θάχεις πάντα στὴν ματιά σου
δὺο ζηλεμένον ἀστρῶν τὸ ζευγάρι,
θαρρεῖς τοῦ λυγεροῦ χορμοῦ σου ἡ χάρη,
θὰ μείνη σὰν θ' ἀσπρίσουν τὰ μαλλιά σου;

Οἱ ροδιονιὲς θαρρεῖς θ' ἀνοῦνε πάντα
τὴν ἀνοιξη γιομάτες μοσκοβόλια
στὴν πλαγιῆ τοῦ κήπου σου βεράντα;

Γλέντας τώρα πὺν καιρὸς σοῦ μένει
καμάρανε τοὺς κάμπους, τὰ περβόλια,
κι' εἶν' ἡ ζωῆ κνιάνθη πὺν πεθαίνει...

ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΜΗ

Καὶ μπῆκε κάποιος.

Ἦταν ἕνας ἄνθρωπος ἀδύνατος, κίτρινος, με κάτι τὸ ἀπαίσιο στὴ φυσιογνωμία του.

Τὰ μάτια του, μικρὰ ξέθωρα, σιηρή-τηκαν, ψυχρὰ σὰν ἀτσάλι, στὸ παιδί, πὺν ἔνοιωσε ἀνατριχίλα κάτου ἀπὸ τὴν ἐξεταστικὴν αὐτῆ ματιά.

Ἡ πρώτη του σκέψις ἦταν, ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἦταν διαβολικὰ πονηρός, κι' ὅτι θάπρεπε νὰ φυλάγεται κανεὶς ἀπὸ τὸ μῖσος του..

Καλὰ τοῦ εἶχε πῆ ὁ Μουσταφᾶς.

Ὁ νεοφερομένος ἔκλεισε τὴν πόρτα. Ὁ Παντελῆς, διέκρινε τὰ πεταγμένα νεῦρα τοῦ στὸ γυμνὸ ὡς τὸν ἀγκῶνα μπράτσο του, καὶ σκέφτηκε ὅτι θὰ εἶχε μεγάλη δύναμη τὸ ἀδύνατο, ὄλο νεῦρα θ' ἄλεγε, αὐτὸ χορμί.

Ὁ ἄνθρωπος προχώρησε πρὸς τὸ τραπέζι.

—Καλῶς τὸν Σουλεϊμάν! εἶπε πρόσχαρη ὁ Μουσταφᾶς. Τὶ νέα ἀπὸ τὴν πόλι; Κάθισε πρῶτα ὁ Σουλεϊμάν.

—Ποιὸς εἶναι ὁ νέος; ρώτησε κνιτάζοντας με τὰ ψυχρὰ ἀχρωμα μάτια του τὸ παιδί.

—Ὁ νέος βοηθός. Τὸν ἔστειλε ὁ Μαχμουτ Μπέης, εἶπε ὁ Μουσταφᾶς. Ἐργατικός. Θὰ τὸν συμπαθήσει καὶ σὺ Σουλεϊμάν.

—Μ..μ..μ. Μούγκρισε σχεδὸν ὁ νέος. Μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Μαχμουτ-Μπέης φάνηκε πὺν τὸν ἔκανε ἐντύπωσι.

Δὲν ἦταν μικρὸ πρᾶγμα νὰ εἶνε κανεὶς προστατευόμενος τοῦ δυνατοῦ Μπέης.

Αὐτὸ καταλάβαινε ὁ μικρός μας φίλος βλέποντας κάθε φορὰ τὴν ἐντύπωσι πὺν ἔκανε στὸν καθένα ὅταν ἀνέφεραν αὐτὸ τὸ ὄνομα.

Ἦταν μεγάλο πρόσωπο ἀσφαλῶς ὁ πατέρας τοῦ φίλου του Ταχήρ.

ΜΥΡΡΑ ΛΟΗ

Ἐπὸ τὸ προσεχῶς ἐκδιδόμενο παιδικὸ μυθιστόρημα με τὸν τίτλο «Μιὰ παλιὰ ἱστορία..»

ΑΠΟ ΤΑ ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΥΛΛΑ ΕΝΟΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Ν. ΟΥΚΙΛΙΦ,

5 τοῦ Ὀχτώβρη

Φθινοπωρινὸς καιρὸς. Συννεφιά παντοῦ. Τὸ ψυχρὸ βορριαδάκι, ποὺ φουσᾷ σκορπάζει στὰ πόδια μου ἄφθονα τὰ κιντρινομένα φύλλα τῶν δένδρων. Τραβῶ μελαγχολικὰ τὸν δρόμο ποὺ ἄλλοτε, ἀποτελοῦσε τὴν χαρὰ τῆς ζωῆς μου.

Πᾶω νὰ βρῶ τὴν Μαίρη ὅπως πάντα μὰ καὶ πόσο διαφορετικὰ! Ἄλλοτε τὴν ἀγαποῦσα τὴ Μαίρη.

Ναί, τὴν ἀγαποῦσα. Μὰ εἶναι λίγες μέρες ποὺ τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά μου τᾶκλεψε ἡ φίλη της ἡ Μάτα. Φταίω γὰρ μήπως; Τῶδελα; Ἔτσι φαίνεται ἦταν γραμμένο.

Τραβῶντας τὸν δρόμο μου ξαναζωντανεύω τὸ εἰδύλλιο μου μὲ τὴν Μαίρη. Πόσο τραγικὰ τὴν ἀγαποῦσα!

Γιατὶ τάχα ἡ καρδιά τῶν ἀνθρώπων νᾶναι καμωμένη τόσο ἄστατη; Γιατὶ ν' ἀγαπήσω μὴν ἄλλη! Πῶς θὰ τολμήσω νὰ τῆς τὸ πῶ! Περνοῦσαμε τόσο εὐχάριστα τὴν ζωὴ μας μαζί! Γιατὶ νᾶρθη ἀνάμεσα μας ὁ πειρασμός;

Πῶς θὰ τῆς πῶ ὅτι δὲν τὴν ἀγαπῶ ἐγὼ ποὺ τῆς δοκιζόμουν αἰῶνια ἀγάπη καὶ τῆς ἐπανελάμβανα διαρκῶς τὶς λέξεις «πάντα καὶ ποτὲ»;

Ἔτσι ὅμως ὡς φαίνεται θᾶναι ἡ ζωή. Ὅτι χθὲς λατρεύαμε νᾶναι ἀδιάφορο σήμερα γιὰ μᾶς κ' ὅτι πονέσαμε νὰ τὸ ποδοπατοῦμε.

Μαζοῦνὰ διακρίνω τὴν Μαίρη. Κουράγιο καρδιά. Ἀπὸ σήμερα θ' ἀρχίσω γιὰ σένα μὴν περιοδὸς ψευτιάς καὶ ὑποκρισίας.....

10 τοῦ Νοέμβρη

Βροχή, βροχή, βροχή. Ἄλλες φορὲς θᾶμουν ἐκνευρισμένος μὰ σήμερα ἡ χαρὰ μου δὲν μ' ἀφίρει νὰ κιντᾶξω μικρολεπτομέρειες. Ὑστερα ἀπὸ μὴν ὥρα θὰ δῶ τὴν Μάτα. Πόσο χαρούμενος εἶμαι! Χώρια μὲ τὴν Μαίρη. Δίχως σκηνὲς καὶ

χωρὶς δάκρυα. Ἔτσι, ἀπλᾶ, σὰν νὰ μὴν εἴμασταν ἐμεῖς. Σὰν νὰ μὴν εἴχαμε ἀγαπηθεῖ ποτέ.

Ἀπέκμα ἀπ' τὶς ψευτιὲς καὶ τῆς τᾶπα ὄλα. Ὅτι ἡ Μάτα ἔχει, ἀπὸ καιρὸ τώρα γίνεη κυρία τῆς καρδιάς μου. Δὲν εἶμαι ἀπ' τοὺς χαρακτῆρες ποὺ ξέρουν νὰ παίξουν πολλοὺς ρόλους.

Μ' ἄκουσε χωρὶς μιλιὰ. Μόνο τὸ βλέμμα της, ἓνα παράξενο βαθὺ βλέμμα λὲς καὶ μὲ πίεζε σὰν μὴν μεγάλη πέτρα τὸ στήθος. Σηκώθηκε νὰ φύγη.

Δὲν ἐννοιοῦθα καμμιὰ τύψη. Οὔτε τὴν συγκράτησα. Περίμενα ὅμως νὰ κλάψη. Τὸ εὐχόμενον. Περίεργη ποῦναι ἡ καρδιά μας. Φοβόμουν τὶς σκηνὲς κ' ὅμως ἀπὸ μέσα μου παρακαλοῦσα κάτι νὰ κἀνη νὰ πολεμήσῃ νὰ μὲ κερδίση. Λὲς νὰ μὴν μ' ἀγαποῦσε ὅσο ἔλεγε;

Πέρασαν ὅμως ὄλα. Τώρα ἡ λήθη θὰ τὰ σκεπάσῃ. Ἀξίζει ὅμως νὰ χαθῆ, νὰ σβύσῃ μὴν τόσο ὁμορφὴ ζωὴ δίχως ν' ἀφίση ἴχνη. Λυποῦμαι γιὰ τὴν Μαίρη, λυποῦμαι γιὰ μένα, λυποῦμαι γιὰ ὅτι κατέστρεψα.....

Ὅρα γιὰ λύπες ποὺ διάλεξα! Κι' ἡ Μάτα μὲ περιμένη. Τρέχω γρήγορα νὰ τὴν προφτάσω ἐνῶ ἀπὸ μέσα μου μουρμουρίζω κάτι στίχους πού μιλοῦν γιὰ τὰ νειάτα καὶ γιὰ τὴ ζωή.

6 τοῦ Φλεβάρη

Χιονιάς, ἔξω, χιονιάς καὶ στὴν καρδιά μου. Πῶς νὰ τὸ φανταζόμουν ποτὲ ὅτι δὲν ἔπαυσα ν' ἀγαπῶ τὴν Μαίρη; Θέ μου! Πόσο υψιτήριο ἔκλεισε στὴν ἀνθρώπινη καρδιά! Γιατὶ νὰ μᾶς δώσης μὴν ἄβυσσο αἰσθημάτων ἀξεδιάλυτων; Κι' ἂν καμμιὰ φορὰ καταφέρουμε νὰ τὰ ξεδναλύνουμε γιὰτὶ κάνεις ὥστε νᾶναι ἀργά;

Ἡ Μαίρη μ' ἔγραψε! Ἡ Μαίρη παντρεύτηκε! Ἡ Μαίρη ἔφυγε! Πόσο ξαφνικὰ ἦρθαν ὄλα μαζί!

Καὶ μὲ γράφει πόσο πόνεσε σὰν ἄκουσε

Η ΣΜΥΡΝΙΑ

Ἦταν παιδικὸι φίλοι ὁ Τόνυς καὶ ἡ Μυρέλλα· σπούδασαν στὸ ἴδιο λύκειο, ἀπ' τὰ καλλίτερα τῶν Ἀθηνῶν. Μὰ ποτὲ δὲν συμφώνησαν οἱ γνώμες τους ἀκόμα καὶ τώρα ποῦνιαν δύο νέοι, ποὺ ἀπέκτησαν κάποια μικρὴ πείρα τῆς ζωῆς.

Ἐκείνη ἦταν προσφυγοπούλα ἀπ' τὴ Σμύρνη, ἀπὸ ἀριστοκρατικὴ οἰκογένεια, ποὺ ἡ καταστροφὴ τῆ σάρωσε, μ' ὅλους τοὺς ἄλλους πατριώτας τοὺς στᾶς Ἀθήνας. Οἱ γονεῖς της γιὰ νὰ τῆς δώσουν μὴν καλὴ μόρφωση, τὴν ἔστειλαν σ' ἓνα ἀπ' τὰ καλλίτερα σχολεῖα τῆς Πρωτεύουσας, ποὺ μοναχὰ πλουσιόπαιδα φοιτοῦσαν ἐκεῖ. Ὁ Τόνυς ἦταν τ' ἀντίθετο Ἀθηναῖος καὶ μοναχογιός, μ' ἓναν ἀέρα περήφανου πλουσιόπαιδου, ποὺ τὸν ἐξησφάλιζε τὸ πολὺ χρῆμα τῶν γονέων του. Καὶ ἐπειδὴ τὸ κάθε τι ποὺ ἤθελε τ' ἀγόραζε, ὅσο ἀκριβὸ κ' ἂν ἦταν γιὰ νὰ ικανοποιήσῃ τὸν πόθο του, θαρροῦσε πῶς μπορούσε νὰ θαμπώσῃ μὲ τὸ χρῆμα τὴ φτωχὴ κατεστραμμένη Σμυρνια. Κι'

ἀπ' τὸ στόμα μου ὅτι δὲν τὴν ἀγαπῶ πιά, πόσο κοπίασε νὰ συγκρατηθῆ ἀπὸ ἐγωῖσμο γιὰ νὰ μὴν τὸ καταλάβω, πόσο περίμενε νὰ ξαναγυρίσω.

Κι' ὅταν εἶδε πόσο ἄδικος θᾶταν ἡ ἀναμονή, στὸ τέλος δέχτηκε νὰ παντρευτῆ καὶ νὰ φύγη στὰ ξένα μὲ κείνον ποὺ τῆς ἔλαχε.

Γράφει ἀκόμα ὅτι μὲ συγκωρεῖ καὶ ὅτι θὰ εὐχεται πάντα γιὰ τὴν εὐτυχία μου. Πόση μεγάλη γενναιοφροσύνη! Ὅμως ἡ εὐτυχία χάθηκε γιὰ μένα, Μαίρη. Ἐφυγε μαζί σου. Τὸ γράμμα σου ξύπνησε μέσα μου ἓνα δλόκληρο κόσμο ποὺ κοιμόταν. Κι' ἂν ἦσουν ἐδῶ θὰ μ' ἔβλεπε στὴν ἴδια αὐτὴ θέση ποὺ ἄλλοτε εὐχόμενον νὰ κλάψῃς γιὰτὶ σ' ἔδωχα στὴν ἴδια αὐτὴ θέση νὰ κλαίω γὰρ τώρα καὶ κλαίω γιὰτὶ ἔφυγες, γιὰτὶ σὲ χάνω κ' ἀκόμα γιὰτὶ δὲν ἔχω ἐλπίδες νὰ σὲ ξαναβρῶ.....

Ν. ΟΥΚΙΛΙΦ

ὅταν σχολοῦσαν, τὴν ἔβαζε στ' αὐτοκίνητο του — γιὰτὶ κάθε μεσημέρι καὶ βράδυ, ἐρχόταν, τ' αὐτοκίνητο μὲ τὸ σωφῆρο τους νὰ τὸν πάη σάιτι τους — ἔπαιρνε καὶ τὴν Μυρέλλα, καὶ τὴν κατέβαζε στὸ μισὸ δρόμο, γιὰτὶ τὸ σπῆτι της, ἦταν πὸ μακριὰ ἀπ' ἐκεῖνοῦ... σ' ἓναν φτωχὸ συνηθισμένο συνοικισμό.

Κι' ἀπὸ τότε ἐννοιοῦθε ἓνα ἀγνὸ αἶσθημα γλυκὸ ἀγάπης νὰ πλημμυρίζῃ τὴν καρδιά του, γιὰ τὴν ὡμορφὴ Μυρέλλα τὴν συμμαθήτριά του. Μὰ καὶ ποῖος δὲν ἀγαποῦσε τὴν Μυρέλλα, μὲ τὰ φλογᾶτα μάτια, τὰ σὰν λίμνες ἰσκιωμένα, τὰ δλόμαυρα πλούσια μαλλιά, καὶ τὴν χιονένια ἐπιδαρμίδα!!! σχεδὸν ὅλη ἡ τάξις τοῦ Γυμνασίου... « Σμυρνια... Σμυρνια » φώναζαν σὰν τὴν ἔβλεπαν νᾶρχεται στὸ προαύλιο τοῦ σχολεῖου, οἱ συμμαθητῆς της. « Ἡ Σμυρνια ἦρθε; » ρωτοῦσε καὶ ὁ Τόνυς, καὶ τὰ μάτια του ἀναζητοῦσαν τὸ δροσερὸ γλυκὸ προσωπάκι της.

Μὰ δὲν συνέβαινε τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὶς συμμαθήτριάς της, ποὺ τὴν ἀγαποῦσαν φαινομενικὰ, γιὰτὶ ἦταν μ' ὄλες καλὴ καὶ εὐγενική, μὰ κατὰ βάθος τὴν ζήλευαν γιὰ τὴν ἔμφυτη χάρι καὶ ὡμορφιά της «Μὰ γιὰτὶ ὄλοι νὰ κιντᾶζουν καὶ νὰ πειράζουν ἔσένα; » τῆς ἔλεγαν οἱ Ἀθηναῖες συμμαθήτριάς της.

« Ἐχει τὸ κοκκαλάκι τῆς νυχτερίδας αὐτὴ ἡ Σμυρνια... » ἔλεγε γιὰ ἀπάντησι μὴν ἀπ' ὄλες.

« Εἶναι ζωηρὴ καὶ παιγνιδιάρα σὰ γιὰτὶ ἀγριο » ξανάλεγε μὴν ἄλλη! « Μυρέλλα... ἔλα νὰ σοῦ πάρωμε τὸ κοκκαλάκι τῆς νυχτερίδας, ποὺ τῶχες κρυμμένο; » τὴν ρωτοῦσαν καὶ τῆς γαργαλοῦσαν τὴν μέση. Μὰ κείνη δὲν θύμωνε, γελοῦσε ἀθῶα ἀνεπιτήδευτα μαζί τους. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ Μυρέλλα ἦταν λιγάκι ζωηρὴ, καὶ ἔδινε θάρρος, σ' ὅλους τοὺς συμμαθητᾶς της, πράγμα ποὺ θύμωνε τὸν Τόνυ, ποὺ τὴν ἤθελε μοναχὰ μ' αὐτὸν νὰ μιλᾷ καὶ νὰ χαμογελά. Σήκωνε καμμιὰ φορὰ ἴσαμε τὰ τορνευτὰ γόνάτᾶ της, τὴν μαῦρη της ποδιά καὶ γε-

λοῦσε ειρωνικά προκλητικά, και σκόρπιζε ἀφείδωλα τις φλογερές ματιές της της παντού μὰ μονάχα ὡς αὐτοῦ. Ποτέ δὲν ἀπήντησε στὰ ραβασάκια πού κρυφὰ τῆς ἔβαζαν στὰ τετράδιά της, ποτέ δὲν πῆγε ραντεβού μὲ κανέναν οὔτε και μὲ τὸν Τόνυ... τοὺς κρατοῦσε πάντα σὲ ἀπόστασι· γι' αὐτὸ και κείνοι μὲ κάποια δόσι πίκρας και πόθου στη φωνή φώναζαν « ἡ Σμυρνιά, ἡ Σμυρνιά... » . . .

Ὅταν τελείωσαν τὸ Γυμνάσιο ἡ Μυρέλλα ἔμεινε σπίτι της γιατί τὰ οικονομικά τοῦ σπιτιοῦ της δὲν τῆς ἐπέτρεπαν νὰ πάη στὸ Πανεπιστήμιο, καιτοι τὸ ἤθελε. Γράφτηκε μόνο στὸ Ὁδεῖο γιὰ νὰ μαθαίνει πιάνο, τὸ ὁποῖο ἀγαποῦσε μὲ πραγματικὸ πάθος. Ὁ Τόνυς γράφτηκε στὴν ἰατρικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου, ὄχι γιατί τὸ ἤθελε, μὰ γιατί τοῦ τὸ ἐπέβαλαν οἱ γονεῖς του. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἐμπόδιζε τὸν Τόνυ νὰ τρέχη πίσω ἀπ' τὴ Μυρέλλα, και νὰ κἀνη βόλτες ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι της, και νὰ τῆς στέλνῃ ραβασάκια. Ἡ Μυρέλλα ποῦ κ' αὐτὴ ἔννοιωθε κάποιο ἀκαθόριστο αἶσθημα γι' αὐτόν, συνηθήθηκε μὲ τὸν ἐπιμονὴ του, και δέχθηκε μὲ κάποια ἐπιφύλαξι τὴν ἀγάπη του.

Πῆγαιναν συχνὰ σὲ περιπάτους κάτω ἀπὸ δενδροστοιχίες βαθύσυκιες, σὲ ἐκδρομὲς, σὲ κινηματογράφους, ἄλλες φορὲς πάλι τοῦ ἔδινε ραντεβού και δὲν πῆγαινε ἀφίνοντάς τον νὰ περιμένῃ ὥρες ὀλόκληρες. Τότε ἀναγκαζόταν νὰ τῆς γράφῃ ξανὰ ὁ Τόνυς, και νὰ τῆς κἀνη παράπονα. Τῆς ἔγραφε ὅτι τὸν κοροῖδευε ὅτι δὲν τὸν ἀγαποῦσε. Ἡ Μυρέλλα τοῦ ὄριζε μιὰ ἡμέρα ραντεβού, στὸ ὁποῖο και πάλι δὲν πῆγαινε. Ὅχι γιατί δὲν μπορούσε ἐπειδὴ τῆς τύχαινε κάποιο ἐμπόδιο ἢ γιὰ νὰ τὸν κἀμῃ νὰ βασανισθῇ, μὰ σκεφτόταν τις συνέπειες αὐτοῦ τοῦ δεσμοῦ.

Ἦταν σὲ ἡλικία ποῦ κἀθε κορίτσι γνωρίζει τὸ καλὸ και τὸ κακὸ. Οἱ γονεῖς τοῦ Τόνυ μὲ τὴν τεραστίαν παρουσία ποτέ δὲν θὰ ἤθελαν νὰ κἀμουν νύφη τους μιὰ φτωχὴ προσφυγοπούλα, και κείνος ἂν τοὺς παράκουε δὲν ἦταν δυνατόν νὰ

τὴν πανδρευθῇ γιατί δὲν ἦταν ἀνεξάρτητος οικονομικῶς. Ἐσφιξε τὴν μικρὴ καρδοῦλα της ἡ Μυρέλλα κ' ἔδωσε τέραμα σ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσι. Ὁ Τόνυς μὲρὸς στὴν περιφρόνησί της, και τὴν ειρωνία της, θύμωσε. Πληγώθηκε ἡ φιλοτιμία του και ὁ ἀνδρικός του ἐγωῖσμός γιατί τάχα ἐκείνος νὰ τὴν παρακαλᾷ και κείνη νὰ τὸν κοροῖδεύῃ; νὰ τοῦ ὀρίζῃ ραντεβού και νὰ μὴν πηγαίνῃ; Ὅσο κ' ἂν πονοῦσε γιατί τὴν ἔχανε, δὲν τῆς ξανάγραψε, μὰ οὔτε και κείνη ἔδωσε σημασία στη σιωπὴ του, μιὰ ποῦ δὲν ἦταν δυνατόν νὰ τοῦ δώσῃ μιὰ ὑπόσχεσι, γιὰ μιὰ μελλούμενη χαρὰ. . . .

Πέρασαν 3 χρόνια... στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Τόνυς μὲ τὸν ἀέρα πού τοῦδινε τὸ ἀφθονο χροῖμα, ἀπολάμβανε ξένοιαιστα κἀθε εἶδους χαρὰ και διασκεδάσι, τρυγώντας τὸ ἀνθομέλι τῆς ζωῆς. Οἱ ἀγνὲς ιδέες ποῦ εἶχε γιὰ τὸν ἔρωτα και τὴν ἀμόλυνη ἀγάπη σκοτώθηκαν, μαράθηκαν σὰν γιούλια, μπροστὰ στὴν ἀπολαυτὴ τῆς πραγματικότητος. Ἡ γλώσσα του ποῦ δὲν μπορούσε νὰ προφέρῃ ἀπὸ νεανικὴ συστολή, πλάνια ἐρωτόλογα στη Μυρέλλα ποῦ τὴν ἀγαποῦσε μ' ἓνα ἀμόλυνο παιδιαστικό αἶσθημα ἀγάπης, γίνηκε δικοποψαῖδι, και ἔμαθε νὰ ψιθυρίζει λόγια, λόγια παθηάρικα τρελλά, πλάνια ἐρωτικά. Ἐμαθε τὰ κοκτέιλ και τὰ οὔτσικ, τὰ διεγερτικά ποτὰ ποῦ ναρκώνουν τὴ λογικὴ, και ξυπνοῦν τοὺς ἀμαρτωλοὺς πόθους τοῦ κορμιοῦ. Γνώρισε τὰ ὄνειρα μὲνα καμπαρέ, τοὺς ὑπόγειους παραδείσους, τις ἡδονὲς τις εὐκολες ποῦ δίνει ἡ ρόδινη σάρκα.

Κυττοῦσε τὴν γυναῖκα μὲ βλέμματα πόθου, και τὴν θαροῦσε μιὰ ὑπορῆσι κατώτερη ποῦ γεννήθηκε μονάχα γιὰ νὰ διασκεδάξῃ τὴν ἀνία και τὴν πληξί του. Τὴν Μυρέλλα τὴν θυμόταν πότε, πότε σὰν κἀτι τὸ μακρυνό, τὸ γλυκό, ποῦ τοῦ νανοῦριζε τις σκέψεις. Μὰ ποτέ δὲν ἀποφάσιζε νὰ πάη νὰ τὴν βρῇ. Εἶχε ἀκούσει ἀπὸ ἓναν παλῆδ συμμαθητὴ του πὼς ἡ Μυρέλλα γίνηκε ἀκόμα πιὸ ὡμορφῆ και ξελογαῖστρα, μὰ πάντα περήφανη και ἀκατάδεκτη.

ΣΑΝ ΑΝΟΙΓΕΙ Η ΨΥΧΗ ΤΑ ΝΑΡΚΩΜΕΝΑ ΤΗΣ ΦΥΛΛΑ...

Ζοῦσε μιὰ ζωὴ ἀτακτη και ἄσωτη. Ἐόδευε ἀστόχαστα τὰ χροῖματά του στὰ χαρὰ στίς γυναῖκες. Νόμιζε πὼς ἐκεῖ εἶναι ἡ εὐθυμία, πὼς ἐκεῖ εἶναι ἡ χαρὰ. Ὁλόκληρη ἡ ζωὴ του ἦταν σφιγμένη μέσα σὲ μιὰ πλάνη. Ἡ καλλιτεχνικὴ του ψυχὴ τὸ σπάνιο ταλέντο του εἶχαν πιγυεῖ μέσα σ' αὐτὴ τὴν κομπάλῃ. Δὲν ζωγράφιζε πιὰ, δὲν ἔδινε ζωὴ στὸ πινέλο του, νόμιζε κανεὶς πὼς ἡ σκέψη και ἡ φαντασία του εἶχαν νεκρωθῇ.

Κι' ὅμως ἡ εὐτυχία δὲν ἦταν μακρὰ του. Τὴν ἔβλεπε, τῆς μιλοῦσε, μὰ δὲν τὴν ἔννοιωθε γιὰ ν' ἀπλώσῃ τὸ χέρι του νὰ τὴν πᾶσῃ. Δὲν τούκαναν ἐντύπωση δυὸ μάτια μεγάλα κ' ἀθῶα σὰν παιδιοῦ ποῦ τὸν κοίταζαν μὲ μιὰ παράξενη φλόγα. Αὐτὸ σπάνια σμαράγδια ποῦ ἦταν γεμάτα τρυφερότητα και ἀφοσίωσι. Τὴν κοίταζε ἀδιάφορα τοῦ φαινόταν παιδί, μὰ τὸ παιδί αὐτὸ εἶχε ψυχὴ, εἶχε καρδιά, και τὸ κυριώτερο ἤξερε ν' ἀγαπᾷ. Σιγά - σιγά ἄλλαξε ἡ χρυσαλλίδα ἀνοιγόνταν και μιὰ περίλαμπρη πεταλού-

Ἐνα ἀπόγευμα εἶχε πάει μ' ἓνα φίλο του στὸ « Πάνθεον » γιὰ νὰ ἰδῇ μιὰ ἐνδιαφέρουσα ταινία. Σὰν ἀναψαν τὰ φῶτα στὸ διάλλεμα στὰ τελευταῖα καθίσματα γνώρισε τὴν Μυρέλλα.

Τρόμαξε νὰ τὴν γνωρίσῃ, και ἀμφέβαλλε στὴν ἀρχὴ, ἂν ἦταν ἐκεῖνη. Ἄ!!! εἶχε γίνῃ σωστὴ κοῦκλα. Τι μάτια Θεέ μου, τί μαλλιά!! τί στόμα ὡμορφο!! θὰ ἔδευε και ὅλη τὴν παρουσία τοῦ μπαμπᾶ του γιὰ χάρι της. Ἄρκεῖ νὰ ἤθελε... ὦ ἂν ἤθελε σκέφθηκε ἡ καρδιά του. Πῆγε κοντὰ της και τῆς μίλησε μὲ χαρὰ και ἐνθουσιασμό ποῦ τὴν ἔβλεπε ὕστερα ἀπὸ τὸσον καιρό. Ἡ Μυρέλλα εὐχαριστήθηκε, γιατί τῆς θύμησε τὰ παιδικὰ θρανία τοῦ Λυκείου... και τὴν ἀγνὴ ἱστοριοῦλα τους.

(Ἀκολουθεῖ)

ΔΕΣΠΟ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ

δα ξεπεταγόνταν, κινούσε στὸ διάβα της ἄμετρο θαυμασμὸ και στὸ ἀντίκρουσμά της ἔννοιωσε και κείνος μιὰ παράξενη ταραχὴ! Νόμιζε πὼς τὴν ἀγαποῦσε κ' ἄρχισε νὰ τῆς φέρεται μ' ἓνα τρυφερὸ και ἄλλοιώτικο τρόπο. Ἐσπειρε στὴν ἀγνὴ ψυχὴ της τὸ σπόρο τῆς ἐλπίδας κ' ὅμως δὲν στάθηκε ἄξιος νὰ θερίσῃ τοὺς καρποὺς ἐνὸς τέτοιου ὄνειρου. Ἡ φλόγα ποῦ εἶχε ἀνάψει μὲ τὸσο ζωηρὸ φῶς ἔσβυσε μονομιᾶς, στὸ ἀντίκρουσμα μιᾶς ἄλλης, τῆς... μοιραίας. Προσκολλήθηκε σ' αὐτὴν μ' ἓνα παράφορο πάθος κ' ἔκανε γι' αὐτὴν τις χειρότερες τρέλλες. Κι' ὅμως ἡ λογικὴ πολλὲς φορὲς ἔροιχνε μερικὲς ἀναλαμπὲς στὸ σκοτισμένο του νοῦ. Ἡ συνειδήσις του ἐπαναστατοῦσε κ' ἄθελα σκεφτόταν τὴν νέα ποῦ γέλασε και ποῦ δὲν ἦταν ἄξιος πιὰ ν' ἀγαπᾷ. Και μιὰ φωνὴ βαθεῖα τοῦ φώναξε ἀμείλικτα.

«Φέρθηκες ἄθλια μαζί της παλικᾶρι μου. Τάρχεξ ἴσως τὴν καρδιά αὐτῆς τῆς μικροῦλας γιὰ νὰ κἀνης ἐπὶ τὸ καριτσιο σου τῆς στιγμῆς. Ἄλλαξες ἀμέσως ιδέες μόλις βρέθηκες ἀπέναντι στὴν πρώτη τσακίστρα ποῦ στάθηκε μπροστὰ σου. Πῆγαινε λοιπὸν μαζί μ' αὐτὰ τὰ πανούργα πλάσματα γιατί δὲν σοῦ ἀξίζει καλύτερη τύχη Ἐνας μισότρελλος σὰν και σένα ταιριάζει μὲ τέτοιες ξετσιπώτες γυναῖκες. Ζῆσε ἀφοῦ τὸ θέλεις σ' αὐτὸν τὸ νοσηρὸ μεθύσι. Περιορίσου σ' αὐτὸν τὸν χυδαῖο και τυχαῖο ἔρωτά σου. Μὴ φιλοδοξῆσῃς τὴν ἀγνότητα, τὴν γλυκύτητα τὴν χαρὰ μιᾶς τρυφερῆς και ἀδολῆς ἀγάπης, Παραιτήσου ἀπὸ τὴν λευκότητα και τὴν δροσιὰ τῆς παρθενικῆς καρδιάς. Τὸ ἀπάτητο χιόνι δὲν εἶναι γιὰ σένα ἀφοῦ προτίμησες τὴν λάσπη τὴν ποδοπατημένη.»

Ἄλλοτε πάλι ἔνοιωθε μιὰ κούρασι σ' ὅλο τὸ «εἶναι» του κ' ἓνα βουβὸ κλάμμα νὰ σπαράξῃ τὴν ψυχὴ του. Τότε ἄθελα τὰ χεῖλη του κινόντουσαν κ' ἀφήνονταν σ' ἓνα θλιβερὸ μονόλογο.

«Όταν κανείς αγαπάται και υπάρχει ευτυχία τότε η ζωή είναι γλυκιά. Έγώ ζω περιφρονημένος, απατημένος και οι στιγμές της χαράς μου φέρνουν κατόπι αναιμνήσεις πιδόδυνηρες από τη θλίψη. Ποιός θα με κλάψη αν χαθώ; κανείς. Τι έχω να λυπηθώ από τη ζωή; τίποτα! "Α! Κι' ας είχα κοντά μου μια γλυκιά σύντροφος να με παρηγορή, να με γιατρέψω από τους πόνους μου και τότε.. ω τότε θ' ανακουφισα όλο το αρχικό μου σθένος, θα γινόμουν άλλος άνθρωπος. Μά αλλοίμονο, είμαι μόνος μου! Δεν έχω ανάγκη από φρόνηση! Και σά φθάσει η στιγμή που θα βαρεθώ την τρέλα μου, θα οριθώ από τους βράχους της παραλίας μέσα στη θάλασσα, κι' αυτή θα ανακουφήσει το σώμα μου σαν μια καλή τελευταία φίλη.»

Και μέσα στην κατάπτωσί του νόμιζε πως έβλεπε, στο βάθος ένός θαμπού ονείρου τη δύναμη που ζητούσε, για να αντιδράση στην καταστροφή του άπλωμένη στο θλιμμένο πρόσωπο της νέας που τον αγάπησε. Η έλπίδα που τόσο ποθούσε, έλαμπε σαν άστρο φωτεινό στο σκοτεινό ορίζοντα του πόνου του μα δεν τολμούσε να σηκώση το βλέμμα του και να την αντικρύση.. Ήταν πια πολύ άργα...

Τώρα ο μόνος πόθος του, η μόνη έπιθυμία του ήταν να πεθάνη. Να κινή το ήσυχο αυτό πέραςμα στην άλληθινή ζωή. Μα δεν ήθελε να φύγη απ' τη ζωή χωρίς να την δει, χωρίς να τον συγχωρήση. Ένοιωθε πως αυτήν αγάπησε, πως αυτήν αγαπούσε πάντα...

Έτσι ένα σούρουπο γλυκό και πανέμορφο πήδησε στον κήπο της σαν κλέφτης και πλησίασε την γονίτσα που της άρεζε πάντα να κάθεται. Και τότε την είδε... πόσο τρώμαξε, τι αδύνατη και τι γλαυκή που ήταν... Τα μάτια της τα τόσο γλυκά ήταν αφηρημένα σ' ένα θλιβερό ρεμβασμό.

— Συγχώρα με αγάπη μου, πόσο σ' έκανα να πονέσης, ψιθύρισαν άπαλά και άθελα τα χείλη του.

Και κείνη μ' όλο ποϋταν σιγανή η παράκλησί του σαν να την έννοιωσε πετά-

χτηκε απ' τη θέση της ταραγμένη φέρνοντας με πόνο τα χέρια στην καρδιά της.

Την πλησίασε σιγανά και μ' αγωνία βύθισε τα μάτια του μέσα στο βάθος των δικών της.

Στα μάτια της έλαμπε η παλιή φλόγα απλώνοντας τα κρινάτα χέρια της στεφάνωσε το πονεμένο του κεφάλι.

— Αγάπη μου σε περιμένα, τόξερα πως θα γυρνούσες πάλι σε μένα, σουδάωσα την άλληθινή ευτυχία και τόνιωσες, μα μη ζητάς συγχώρεσι, γιατί σ' αγαπώ!

Ήταν πραγματική γυναίκα ήξερε ν' αγαπά και είχε την δύναμη να σκορπά τη χαρά της συγχώρεσης...

ΜΑΡΙ ΡΟΖ

ΠΑΛΗΟ ΜΟΥ ΒΙΟΛΙ

Παλιό βιολί μου ραγιαμένο και ξεχασμένο από καιρό, άφωνο πια ξεψυχισμένο σαν κάτι άγιο σε θωρό.

Στο θώρο σου όνειρα κι' έλπίδες καιροϋ σβυσμένου ά.αργινοϋ, ξανάρχονται σαν χρυσαλλίδες στο χρυσοκάντηλο του νοϋ.

Και μαν είκόνα άγιασμένη κάποια ιστορία, μια ζωή που λαχταράει ζωντανεμένη και με ποτίζει μ' αλοή.

Ήρθε κι' αυτή, με τη σειρά της να μου πληθύνη τη σοδειά της πίκρας, που ο καιρός εργάτης, μουχει σιβάξει στην καρδιά.

Παλιό βιολί, που ήσουν φτιασμένο ν' άκουπανιάρης τη χαρά την ύστατη ώρα μου προσμένο, ν' αναστενάξης θλιβερά.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ

ΤΡΙΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Αγαπητή μου,

Μίλησα σε δυό επιστολές για ζητήματα σχετικά με τη γραπτή μας γλώσσα, αλλά το γλωσσικό ζήτημα κλίνει τόσα επί μέρους ζητήματα που χρειάζεται ολόκληρη συνέχεια από επιστολές για να εξετασθούν όλα. Άλλως τε είχε πολύ φυσικό το Έλληνικό γλωσσικό ζήτημα να είναι τόσο πολύπλοκο, γιατί έχουμε γραπτή παράδοσι 3000 ετών κι' αυτό μετροδευεί σε άπιστετο σημείο τη λύση του.

Ένα μεγάλο πρόβλημα που συνδέεται άμέσως με το γλωσσικό είναι το πρόβλημα της **ορθογραφίας μας**. Θα τα παρακολουθήσουμε λοιπόν μαζί στην εξέλιξί τους.

α) **Πρό του 403**: Οι άρχαίοι Έλληνες είχαν φωνητική ορθογραφία. Ως το 403 μάλιστα π. χ. έλειπαν από το αλφάβητό τους τα γράμματα **φ, χ, ψ, ω, η**. Το **ψ** το έγραφαν **φσ** και το **ξ** = **χσ** π.χ. **εδοχσεν τη βολει και τωι δεμοι**... εφσεφιστο.

β) **Από το 403 κέξ**: Από το 403 μπήκαν στη γλώσσα και τα γράμματα **φ, χ, ψ, ω, η**, άσφαλώς γιατί το ζήτησε η ανάγκη. Κι' από τότε τα ψηφίσματα είναι: **Εδοξεν τη βουλη και τωι δεμοι**.

γ) **Χριστιανικοί και Βυζαντινοί χρόνοι**: Από τα γύρω στο Χριστό χρόνια άρχισε η προφορά ν' αλλάζει, όπως δείχνουν οι πολλές άνορθογραφίες των κειμένων της εποχής. Και τότε οι αιώνοιο λόγοιο ώρισαν μια ιστορική ορθογραφία, που κράτησε και στα Βυζαντινά χρόνια και που την μάθαιναν πάντα οι λιγότεροι. (Περιστό να ποϋμε ότι το ζήτημα της ορθογραφίας μπήκε πλ'ι στο ζήτημα του Άττικισμού). Έτσι άρχισε το ορθογραφικό πρόβλημα που βασανισε γενεές ολόκληρες μαθητών κι' έξακολουθεϊ να βασανίζει. Από το 800 μ. χ. έμπασαν στη γλώσσα και τα πνεύματα και τους τόνους για να την πλησιάσουν

περισσότερο στην άρχαία. Μόνο που μπήκε κι' ένα βάσανο πέρα πάνω. Οι άρχαίοι δεν χώριζαν τις λέξεις· οι νέοι τις χώρισαν κι' έβαλαν και τη στίξι. Έτσι αι πιθανότητες να γίνονται λάθη αύξήθηκαν. Κι' ως τη Τουρκοκρατία η γλώσσα πέρασε τα έξης στάδια:

Από το 403 προστέθηκαν γράμματα στο αλφάβητο, από τα χριστιανικά χρόνια (και λίγο πριν) άρχισε η ιστορική ορθογραφία, δηλαδή άρχισαν οι λέξεις να γράφονται με την άρχαία γραφή και να διαβάζονται με τη νέα προφορά, από το 800 μ. χ. μπήκαν στη γλώσσα και οι τόνοι, και τα πνεύματα, και η στίξις.

δ) **Επί ξενοκρατίας**: Τον καιρό της σκλαβιάς ξεχάστηκε η ορθογραφία και στην Κρήτη έχομε μια ερωφίλη κατά το 1600 γραμμένη όχι μόνο με φωνητική ορθογραφία αλλά και με λατινικό αλφάβητο. Θα περιμένα λοιπόν κανείς ότι με την άπελευθέρωση και με την άρχή μιας νέας πνευματικής εποχής η φωνητική ορθογραφία θα επικρατούσε, αλλά και πάλι λίγο πριν από την άπελευθέρωση οι λόγοιο ζήτησαν να γυρίσωμε λίγο λίγο στην Άττική διάλεκτο άκολουθώντας το ιδανικό της Βυζαντινής εποχής. Διάμεσος σταθμός για την επιστροφή θεωρήθηκε η καθαρεύουσα και μαζί μ' αυτήν καθιερώθηκε κι' η ιστορική ορθογραφία.

Οι νεκροί όμως δεν ανασταίνονται. Η Άττική διάλεκτος δεν ξανάδισε, κι' οι νοσταλγοι του χρυσοϋ αϊώνος κατάλαβαν ότι μια τέτοια επιστροφή ήταν αδύνατη. Στη λογοτεχνία μπήκε η δημοτική (τέτοις που την καταλάβαινε ο καθένας βέβαια αλλά δημοτική πάντα) και στα έπίσημα έγγραφα και τα περισσότερα έπιστημονικά βιβλία έμεινε η καθαρεύουσα.

ε) **Οι νεώτεροι**: Δεν θα μιλήσω εδώ για τους άγώνες που προκάλεσε το αν θα γίνη γλώσσα και του κράτους και της επιστήμης η δημοτική ή αν θα γίνη και της λογοτεχνίας γλώσσα η καθαρεύουσα, ή αν θάχουμε και τις δυό μαζί,

τὴ μιὰ γιὰ τὴ λογοτεχνία, τὴν ἄλλη γιὰ τὴν ἐπιστήμη, (γιατὶ κι' οἱ τρεῖς γνώμες ὑποστηρίχτηκαν μὲ θέρημ). Δὲν θὰ μιλήσω ἐπίσης γιὰ τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόβλημα, οὔτε γιὰ τὰ διάφορα εἶδη ποὺ ξεφύτρωσαν δημοτικῆς ἢ καθαρεύουσας. Θὰ ἀναφέρω ὅμως μιὰ τρίτη τάση ποὺ ζητᾶει νὰ συμβιβάσῃ καὶ τίς δύο καὶ νὰ δώσῃ **μιὰ** γαρφομένη γλῶσσα στὸ ἔθνος. Λέω γιὰ τὴν Ἀθηναϊκὴ κοινή.

Ὅποιος θέλει νὰ δῆ περισσότερα γι' αὐτὴ ἄς κυττάξῃ τὴν πρώτη ἐπιστολὴ στὴ «Μακεδονικὴ Νεολογία» τοῦ Δεκεμβρίου 1935. Ἐδῶ θὰ μιλήσωμε γιὰ τὴν ὀρθογραφία.

Δημοτικὴ ἢ γλῶσσα ἢ Ἀθηναϊκὴ κοινὴ συμμορφώθηκε ἢ δοκίμασε νὰ συμμορφωθῇ, μὲ τὸ ἀρχαῖο τυπικὸ, τὸ καθαρουσιανικόν. Τὸ τυπικὸ ὅμως αὐτό, ὅπως ἀποδεικνύει καλὰ κ. Τριανταφυλλίδης στὸ βιβλίον του: «Τὸ πρόβλημα τῆς ὀρθογραφίας μας» δὲν μπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθῇ πάντα στὴ νέα γλῶσσα καὶ κάνει τόσο δυσκολομάθητους τοὺς κανόνες ποὺ δὲν λείπουν τὰ λάθη.

Γιὰ νὰ διορθωθῇ τὸ κακὸ προτάθηκαν διάφορες λύσεις. Ὁ μὲν κ. Τριανταφυλλίδης προτείνει νὰ γίνῃ μιὰ νέα γραμματικὴ μὲ μερικὸς πιὸ ἀπλοὺς κανόνες. Νὰ κἀνὴ δηλαδὴ ἡ ἱστορικὴ ὀρθογραφία λίγες παραχωρήσεις. Ἄλλοι ὅμως λόγιοι εἶπαν ὅτι σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἡ ἔλλειψις τοῦ χρόνου μᾶς καταπιέζει καὶ ποὺ σ' ὅλα τὰ ζητήματα ἐπικρατεῖ τὸ πρακτικὸ πνεῦμα, πολλοὶ νέοι ἄνθρωποι δὲ θὰ εἶχαν δισταγμοὺς νὰ παραδεχοῦν ὅτι ἡ φωνητικὴ ὀρθογραφία εἶναι ἡ μόνη λογικὴ κι' ὅχι τὸ νὰ σπαταλοῦμε πολὺτιμο χρόνο προσπαθώντας νὰ μάθωμε τὴν ἱστορικὴ (ποὺ συνήθως δὲν τὴ μαθαίνουμε) εἶναι ἀπλὴ αἰσθηματικῆς. Ὅπως χρειάζεται γιὰ τοὺς νέους ἀνθρώπους νέα γλῶσσα, ἔτσι χρειάζεται καὶ νέα ὀρθογραφία. Ὑπάρχουν βέβαια οἱ ἀντιρῆσεις. Ἡ πιὸ σπουδαία εἶναι αὕτη: Θὰ μᾶς χτυπάνε ἄσχημα στὸ μάτι οἱ λέξεις τόσο ἀλλαγμένες. Πρότειναν τότε νὰ μεταχειριστοῦμε τὸ Λατινικὸ ἀλφάβητο, καθὼς μάλιστα στὴ νέα γλῶσσα ἔχομε φθόγγους **μπ, ντ** ποὺ δὲν τοὺς εἶχε ἡ ἀρχαία

Αὐτὸ ὅμως εἶναι καὶ ἄσκοπο καὶ βλαβερό. Δὲν θὰ κόψουμε κάθε σχέσι μὲ τοὺς ἀρχαίους προγόνους ἐπειδὴ γινόμεστε πιὸ μοντέρνοι ἢ πιὸ πρακτικοί. Ἀκολουθοῦμε μόνον τὸ παραδείγμα τους. Πρὶν ἀπὸ τὸ 403 δὲν εἶχαν **φ, χ, ψ, ω, η**, κι' εἶχαν **F** καὶ **H**. Ἀπὸ τὸ 403 ποὺ γιὰ φωνητικὸς λόγους τὰ χρειάστηκαν ἔμπασαν στὴ γλῶσσα κι' αὐτὰ τὰ ψηφία, ἀργότερα ποὺ ἄλλαξε ἡ προφορὰ μέρδευαν τὸ **ι** μὲ τὸ **η** κι' ἔκαναν ἀνορθογραφίες (θὰ λέγαμε ἐμεῖς σήμερα, ἂν καί, κατὰ τὴ γνώμη μου) ἦταν ἀπόλυτη ὀρθογραφία αὕτη). Ἐπειτα ὅταν ἔπαψαν νὰ τὰ προφέρουν ἔβγαλαν ἀπὸ τὴ γλῶσσα τὸ **F** καὶ τὸ **H**.

Σήμερα ἡ Ἀθηναϊκὴ κοινὴ εἶναι μιὰ γλῶσσα ἐξελιγμένη. Ἐχει πάροι λέξεις κι' ἀπὸ τίς διὸ γραπτὲς παραδόσεις τοῦ ἔθνους κι' ἀπὸ τὴ δημοτικὴ κι' ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα. Ἐχει ρίξει σὲ ἀχρηστία λέξεις παλιές, ἔχει πάροι νέες. Σὲ λέξεις ὅμως νέες, μὲ νέους φθόγγους χρειάζεται νέο ἀλφάβητο ποὺ νὰ ἀνταποκρίνεται στις ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν εἶχαν **μπ, ντ**, ἐμεῖς ἔχομε. Νὰ προσθέσωμε στὸ ἀλφάβητό μας αὐτὰ τὰ δύο γράμματα καὶ ἀκολουθώντας πάλι τὸ παλιὸ παράδειγμα (παλιότερο ἀπὸ τοὺς λογίους) νὰ βγάλωμε τὰ περιττά γράμματα ἀπὸ τὴ γλῶσσα, τὰ δύο σύμφωνα, τὰ **ι, η, υ, εἰ, οἰ, υἱ, ε, αἰ, ο, ω, κ. ο. κ.** Νὰ βγάλουμε τοὺς τόνους καὶ τὰ πνεύματα (ἡ ἀρχαία γλῶσσα δὲν τὰχε) ἀφίνοντας μόνον μιὰ ὀξεῖα στὴν τονιζομένη συλλαβὴ καὶ τῶν μονοσυλλάβων λέξεων γιὰ νὰ μὴ μπερδεύωμαστε, ὅπως π. χ. Αὐτὰ τὰ μάτια του ἔκαναν μεγάλη ἐντύπωση.

καί: αὐτὰ τὰ μάτια τοῦ ἔκαναν μεγάλη ἐντύπωση.

Καὶ μόνο γιὰ τὰ συνώνυμα π. χ. λύπη, λείπει, ἄς ὑπάρχει ἀκόμα ἓνα **ι** (ἔστω τὸ **η**), πάλι γιὰ εὐκολία. Βέβαια στὴν ἀρχὴ θὰ δοκίμασωμε ἓνα ξάφνιασμα ἀλλὰ θὰ συνηθίσωμε γρήγορα κι' οἱ νέες γενεές θὰ πάψουν νὰ βασανίζονται μαθαίνοντας πότε τὸ **α** εἶναι μακρὸν καὶ πότε τὸ ρῆμα θέλει **οἰ**. Τὸν καιρὸ ποὺ χάνουν μ' αὐτὰ θὰ τὸν χρησιμοποιοῦσιν καλύ-

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'
ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

'Ετησία Δρ. 40
'Εξάμηνες » 25
Τρίμηνες » 15

15 Νοεμβρίου 1936
ΟΔΟΣ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ 11β
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 8 (28)
ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

'Ετησίξ Francs Fr. 15
Τὸ φύλλο δοχ. 4

ΑΠΟ ΜΗΝΑ ΣΕ ΜΗΝΑ

Η ΕΚΔΟΣΗ ΜΑΣ

Ζητούμε συγγνώμη απ' τους συνδρομητάς και αναγνώστας μας για την καθυστέρηση τῆς κυκλοφορίας τοῦ περιοδικού μας, πού ὀφείλεται σέ λόγους ἀνωτέρουσ τῆς θελήσεώσ μας. Παρέχομε τῆ διαβεβαίωση πὼς στὸ μέλλον δὲν θὰ ἐπαναληφθῆ αὐτό, και ὅτι θὰ ἐξακολουθήση ἀπρόσκοπτη, ὅπως και στὸ παρελθόν, ἡ

τερα μαθαίνοντας ἄλλα πὸ χρήσιμα πράγματα και καλλιεργώντας τὸ μυαλό τους μὲ πὸ πρακτικά διδάγματα ἠθικά, πολιτικά, ἱστορικά, κ. ο. κ. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἄς ἀφήσωμε τὸ **ου** ὅπως εἶναι. Περιστὸ νὰ τὸ γραφωμε μὲ **υ**. Πράγματα πὸν τᾶχουμε συνθίσει ἔτσι και πᾶ πὸν δὲν μᾶς δυσκολεύουν ἢ μὴ ζητᾶμε νὰ τ' ἀλλάξωμε.

Μιλήσαμε ὡς τώρα για δυὸ ἐπὶ μέρους ζητήματα τοῦ ὀρθογραφικοῦ προβλήματος. Τὸ πρόβλημα **τῶν φθόγγων** και τὸ πρόβλημα **τῶν τόνων και πνευμάτων**. Μένει ἡ **σιτίξ**. Αὐτῆ βέβαια δὲ μπορεῖ νὰ λείψη, μπορεῖ ὅμως νὰ ἀπλοποιηθῆ λίγο κ' αὐτῆ. Θὰ ἦταν εὐχῆς ἔργο ἂν ἔπαυε νὰ μᾶς ἀπασχολῆ τόσο ἡ ὀρθογραφία κ' ἂν παύαμε νὰ νομίζωμε ὅτι αὐτῆ εἶναι τὸ πὸ σπουδαῖο ἐφόδιο για τῆ ζωῆ μας κυρίως βλέποντας ὅτι τὰ λάθη κᾶποτε φθάνουν κ' ὡς τοὺς καθηγητάς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας. Γυμνασιῶν και, (ἄς μὴ τὸ κρύβωμε) Πανεπιστημίων.

Μὲ ἐμπίμησι
ΑΥΓΗ ΡΟΔΟΥ

κυκλοφορία τῆς Μακεδονικῆς Νεολαίας.

Η ΓΛΩΣΣΑ

Δὲν μποροῦμε παρὰ νὰ ἐκφράσωμε τῆ χαρὰ μας για τοὺς ὠραίους λόγους πὸν εἶπε ὁ Προϋπουργὸς κ. Ἰωάννης Μεταξᾶς για τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς πὸν δημιουργήθηκε τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πὸν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κράτους ὄχι μόνο δείχνει ἕνα ἐνδιαφέρον για τὸ ζήτημα μᾶ και τὸ δίνει τῆ λύση πὸν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων περιμέναν.

Η ΝΕΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Τὸ περιοδικό, καθαρὰ φιλολογικό, δὲν ἀσχολήθηκε ποτὲ μὲ τῆν πολιτική. Δὲν μπορεῖ ὅμως παρὰ νὰ ἐκφράση τῆν χαρὰ και τὸν ἐνθουσιασμὸ για τῆ νέα τροπῆ πὸν πῆρε τὸ Ἑλληνικὸ κράτος ἀπ' τῆ νύκτα τῆς 4ης Αὐγούστου. Ἡ εὐγενῆς χειρονομία τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως και ὁ πατριωτισμὸς τοῦ κ. Ι. Μεταξᾶ ἔωσαν τῆν Ἑλλάδα ἀπὸ μᾶ καίκαστροφῆ. Ἰδιαίτερα δὲ ἡμεῖς οἱ Μακεδόνες εἴμεθα ἐνθουσιασμένοι γιατί καταλάβαμε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς πὸν βοίσκονταν ἰστὰ πρόθυρα τῆς χώρας μας. Οἱ Ἑλληνες και ἰδιαίτερα οἱ Μακεδόνες θὰ εἴμεθα εὐγνώμονεςστὰ δυὸ στιβαρὰ χέρια πὸν μᾶς ἔκαμαν νὰ νοιώσωμε ἐπὶ τέλους ὅτι εἴμαστε Ἑλληνες και ὅτι πρέπει ὅλοι μᾶς νὰ δουλέψωμε για τὸ μεγαλεῖο τῆς Πατρίδος μας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

— Παρακαλούμε θερμά όλους εκείνους ἀπ' τοὺς συνδρομητὰς μας πὸν ἔλειξε ἡ συνδρομή τους νὰ τὴν ἀνανεώσουν τὸ ταχύτερο, διευκολύνοντας ἔτσι τὴ ἀπρόσκοπτη ἐκδοση τῆς Μακ. Νεολαίας.

Δ. Παπαδ. Ἐλάβαμε εὐχαριστοῦμε. Λάβαμε ὑπ' ὄψιν τὰ γραφόμενά σας.

Γ. Φ. Τὸ διήγημάς τις ὄχι τόσο καλογραμμένο. Ἀπὸ σᾶς, περιμένουμε κάτι καλλίτερο γιατί φαίνεται πὼς ἔχετε ταλέντο.

Μ. Α. Συνδρομὴ πήραμε. Στὰ ἐρωτήματά σας ἀπαντήσαμε ἰδιαίτερα, Περιμένουμε νέα σας.

Ἡ «Μακεδονική Νεολαία»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἀγγέλουμε κάθε ἔντυπο πὸν μᾶς στέλνεται ἓνα ἀντίτυπο.

Λάβαμε :

Γιάννη Σφακιανάκη : Νύχτες χωρὶς Δημιουργία.

Περιοδικά :

Πνευματικὴ Ζωὴ Μηνιαία ἐκδοση τοῦ Γραφείου Πνευματικῶν Ὑπηρεσιῶν μὲ διαμεκτὴ ὕλη καὶ ἐμφάνιση.

Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρηση μὲ διαλεκτὴ ὁπως πάντα ὕλη.

Μεῦσες (Ζακίνθου) πὸν εἰσέρχεται στὸ 440 ἔτος τῆς ἐκδόσεώς της καὶ εὐχόμαστε στὸν κ. Α. Ζῶν νὰ τὰ ἑκατοστήσει.

Ἴόνιο Ἀνθολογία μὲ ποικίλη συνέργασία σχετικὴ μὲ τὰ Ἑπτάνησα.

Ἡχώ, Ἁγιοὺ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος, Πρόεδρος (Ἀλμυροῦ), **Ἡλεκτικὰ Χρονικὰ** κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ο ΦΙΛΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἐγκυκλοφόρησε τὸ τεῦχος ἀρ. 24 τοῦ περιοδικοῦ «**Ὁ Φίλος τῶν Ζώων**». Ἀπὸ τὰ ἐμπριεχόμενα: Ἡ κοινωνία τῶν Ἑθνῶν καὶ τὰ ζῶα, Μουσικὴ καὶ ζωοφιλία τῆς κυρίας **Σοφίας Σπανοῦδη**, Ἡ Παγκόσμιος Ἡμέρα τῶν Ζώων τοῦ κ. **Γ. Ἀννίνου**, Ἀποκατάστασις Γαϊδάρου κ. **Παύλου Νιοβάνα**, διήγημα τοῦ Νομοκρητάρου Ἡρακλείου κ. **Ν. Συγκελάκι**, Ἡ Προστασία τῶν Ζώων ἐν Πολέμῳ τοῦ κ. **Ν. Γ. Παχωποῦ**, τ' ἀηδόνια (ποίημα τῆς κ. **Ἄννας Μπεκιάρη**). Ἡ περιποίησις τῆς γάτας σας, Νέα ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν Ζώων. Σημειώματα, Ἐπιστολαί. Ἡ κίνησις τῆς Ζωοφιλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα κ.τ.λ.

Ἡ καλωσύνη τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων πρὸς τὰ ζῶα ὑπὸ τοῦ κ. **Χαριλάου Δαγουδάκη**, διενθυνοῦ τοῦ περιοδικοῦ, (Βουκουρεστίου 25 Ἀθῆναι) εἰς τὸ ὁποῖον συγκεντρώνει πλείστα ὅσας μαρτυρίας διὰ τὴν ζωοφιλίαν τῶν προγόνων μας, ἀλλὰ μίαν ζωοφιλίαν σώφρονα, προερχομένην ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς τὴν Δημοιοργίαν, Ζωοφιλίαν φέρουσα τὴν σφραγίδα τοῦ μέτρου χαρακτηριστικοῦ αὐτοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν ὡς ὑπόδειγμα χωρὶς καμίαν ἀνάγκην νὰ καταφύγωμεν εἰς μίμησιν ξένων λαῶν Ὅπως τελευταίως ἐπιτόσθη ἀπὸ τὸν πρωθυπουργόν κ. **Ι. Μεταξᾶν** «τὸ ἔθνος μας μέσα σὲ τρεῖς χιλιάδες χρόνια ἔδωκε τὰ μεγαλύτερα πράγματα καὶ πρῶτα - πρῶτα ἐδημιούργησε τὴν βᾶσιν τοῦ σημερινοῦ Ἑὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

— Ἡ ἰθύνουσα τάξις δὲν εἶνε μόνον εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Εἶνε καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις καὶ εἰς τὸ μικρότερον χωρίον. Ἡ ἰθύνουσα τάξις δὲν ἀποτελεῖται μονάχα ἀπὸ ἐκείνους πὸν ἔχουν μεγάλας θέσεις, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκείνους πὸν εὐρίσκονται εἰς μικροτέρας καταστάσεις. Παντοῦ ὁ ἄνθρωπος πὸν ἐμόρφωσε τὴν σκέψιν του καὶ τὸν χαρακτήρα του ἀνήκει εἰς τὴν ἰθύνουσαν τάξιν.

— Ἀλλοίμονον νέοι καὶ νέα τῆς Ἑλλάδος ἐὰν δὲν ἔχετε ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἑαυτὸν σας, ἀλλοίμονον ἐὰν δὲν ἔχετε πίστιν εἰς τὸν ἑαυτὸν σας, ὅτι ἡμπορεῖτε νὰ γίνετε κάτι καὶ πρὸ παντὸς νὰ κάνετε κάτι.

— Εἶμαι βέβαιος ἂν κρίνω ἀπὸ τὰ πρόσωπά σας, τὰ χαρωπὰ ἀπὸ τὴν φλόγα τῶν ματιῶν σας, εἶμαι βέβαιος, λέγω, ὅτι ἡ νεολαία τῆς Ἑλλάδος θὰ κάμῃ μίαν Ἑλλάδα καλλίτερον ἀπὸ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν θὰ τῆς παραδώσωμεν ἡμεῖς. Πρέπει νὰ μᾶς ὑπερβεῖτε, διότι ἂν δὲν μᾶς ὑπερβεῖτε, τότε δὲν θὰ κάμειτε τὸ καθήκον σας, ὅπως θὰ σᾶς ὑπερβοῦν καὶ σᾶς ἐκείνοι πὸν θὰ ἔλθουν κατόπιν, καὶ ἔτσι διαδοχικῶς ἡ Ἑλλὰς θὰ φθάσῃ ἐκεῖ ὅπου τὴν ὀνειρεθεσθε ὅλοι.

(Ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ κ. Μεταξᾶ στοὺς Μακεδόνας Φοιτητάς.)

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΕΞΕΡΡΑΓΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΝ

ΤΩΝ ΜΟΛΥΒΔΟΚΟΝΔΥΛΩΝ

Τὸ ΝΕΟΝ ΜΟΛΥΒΔΟΚΟΝΔΥΛΟΝ μὲ οἰ-
κονομικὰ μολύβια εἶναι πρακτικὸν διὰ τὰ γραφεῖα
καὶ τὴν τσέπιν, τὸ πλέον εὐχρηστον, τὸ εὐθηνότε-
ρον καὶ ἠγγυημένον,

ΔΙ' 25 ΕΤΗ

Μικρότερο ἀπὸ σχῆμα μολυβιοῦ, χρωματιστὲς
μύτες μελάνης, Πωλεῖται εἰς τὸ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΜΠΑΡΖΙΔΑΪ

ΣΥΓΓΡΟΥ ΑΡΙΘ. 1

ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ

ΕΓΝΑΤΙΑΣ 34

Στάσις Κολόμβου

Σᾶς ἐγγυᾶται

Ἰδεώδη ἀγνότητα ὑλικῶν, ποικιλίαν γλυκισμά-
των καὶ τιμὰς λογικὰς.

Θὰ γευματισθετε ἐφθηνὰ καὶ ἐκλεκτὰ
Κουζίνα Ἑλληνικὴ καὶ Εὐρωπαϊκὴ
Κοτόπουλα, ἐντροάδες, ψάρια κ.λ.π.

Εἰς τοὺς προκαταβάλλοντες γίνεται σχετικὴ ἔκ-
πτωσης.